

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ХОГОКЗ

В. В. КОСТІНА

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ**

Навчально-методичний посібник

КРОСН

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ХОГОКЗ

В. В. КОСТІНА

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ**

Навчально-методичний посібник

Харків
“ХОГОКЗ”
2020

УДК 37.06:364.075(072)
DOI 10.26697/SRI.KRPOCH/Kostina.V.V.2.2020
К 72

Рекомендовано
Вченою радою
Науково-дослідного інституту ХОГОКЗ
(протокол № 1 від 10.08.2020 р.)

Автор – укладач
Костіна В. В.
доктор педагогічних наук, доцент

Рецензенти:

Дмитренко Т. О. – доктор педагогічних наук, професор,
Науково-дослідний інститут ХОГОКЗ

Нагасв В. М. – доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Костіна В.В.

К 72 Соціальне забезпечення незахищених верств населення: навч.-метод.
посіб. Харків : ХОГОКЗ, 2020. 88 с.
doi:10.26697/SRI.KRPOCH/Kostina.V.V.2.2020

Навчально-методичний посібник «Соціальне забезпечення незахищених верств населення» містить п'ять розділів: у першому – надано інформацію про особливості вивчення навчальної дисципліни; у другому – перелік літератури для роботи за тематичними розділами лекцій; у третьому – матеріали для підготовки до семінарських занять; у четвертому – методичні рекомендації до виконання ІНДЗ; у п'ятому – рекомендації з виконання самостійної роботи та критерії її оцінювання. У додатках – інформація для організації роботи з використанням кейс-методу.

Посібник може використовуватись для підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Соціальна робота», слухачів післядипломної освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації соціальних працівників у системі педагогічної освіти.

УДК 37.06:364.075(072)

Видання розміщується в міжнародних базах даних і репозиторіях: Crossref, Google Scholar, EndNote Click, CORE, eKRPOCH та ін.

Видано за рахунок автора.

© Костіна В. В., 2020.
© ХОГОКЗ, оформлення, 2020.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
РОЗДІЛ 2 ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ РОЗДІЛАМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ.....	30
РОЗДІЛ 3 МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (С/З).....	36
С/З №1 Наставнє заняття.....	36
С/З №2 Державна політика та законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення в Україні	37
С/З №3 Система соціального забезпечення в Україні	38
С/З №4 Особливості соціального забезпечення осіб з інвалідністю в Україні	39
С/З №5-6 Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника та дітей-сиріт	40
С/З №7 Особливості соціального забезпечення безробітних	41
С/З №8 Особливості соціального забезпечення осіб літнього віку.....	42
С/З №9 Особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб	43
С/З №10 Особливості соціального захисту та забезпечення сімей з дітьми	44
С/З №11 Особливості соціального забезпечення військовослужбовців та ветеранів бойових дій	45
С/З №12 Особливості соціального забезпечення осіб у кризових ситуаціях	46
С/З №13 Особливості соціального забезпечення здобувачів освіти	47
С/З № 14 Підсумкове заняття	48
РОЗДІЛ 4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ.....	49
4.1 Правила виконання ІНДЗ.....	49
4.2 Правила оформлення ІНДЗ.....	50
РОЗДІЛ 5 ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	56
5.1 Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.....	56
5.2 Організація змісту та оформлення методичної папки.....	59
Додатки.....	61
Додаток А Основна література до дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення»	61
Додаток Б Титульний аркуш ІНДЗ.....	65
Додаток В Перелік основних термінів.....	66

Додаток Г Контрольні питання до заліку з дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення».....	72
Додаток Д Орієнтовні теми для здійснення ІНДЗ з дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення»	75
Додатки Ж Гарантії реалізації соціальних прав людини	76
Додаток К Нормативно-правова база соціального забезпечення незахищених верств населення в Україні	77
Додаток Л Завдання до кейсів	81
ЛІТЕРАТУРА.....	84

В. В. КОСТИНА
ПЕРЕДМОВА

Відповідно до вимог сучасної системи освіти кількість годин, що відводиться на самостійну роботу здобувачів вищої освіти, збільшується, тому потребує розробки питання методичного забезпечення здобувачів вищої освіти щодо здійснення відповідного виду діяльності.

Дане видання складається з п'яти розділів. У першому розділі наведено робочу програму дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», що допоможе здобувачам вищої освіти у мотивуванні власної самостійної роботи, розкритті логічної структури курсу.

Матеріал другого розділу надасть здобувачам вищої освіти можливості більш свідомого засвоєння основних питань курсу за допомогою самостійного опрацювання літературних джерел.

У третьому розділі містяться методичні вказівки щодо семінарсько-практичних занять: плану практичного заняття у вигляді переліку питань для самостійної підготовки, а також практичних завдань, серед яких є індивідуальні та групові для поповнення власних методичних знань і умінь. Маємо надію, що це сприятиме підвищенню якості професійної підготовки, а також набуттю професійної компетентності здобувачами вищої освіти у процесі навчання.

Четвертий розділ методичних рекомендацій присвячено підготовці індивідуальних науково-дослідних завдань. Враховуючи специфіку даного виду діяльності, і труднощі, які виникають у здобувачів вищої освіти, тут подано методичні матеріали, за допомогою яких здобувачі вищої освіти більш ефективно зможуть виконати всі етапи роботи над індивідуальним науковим дослідженням, починаючи від вибору теми та закінчуючи аналізом його результатів.

Зміст п'ятого розділу методичних рекомендацій сприятиме формуванню вмінь здобувачів вищої освіти здійснювати самоконтроль й самооцінювання в процесі навчання, оскільки містить критерії оцінювання різних видів навчальної роботи, а також пояснення щодо системи підсумків й оцінювання підготовки здобувачів вищої освіти з дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення». У додатковій частині можна знайти необхідні пояснення з підготовки ІНДЗ та підсумкового контролю.

Сподіваємося, що викладені рекомендації сприятимуть більш повному розкриттю можливостей та самовдосконаленню здобувачів вищої освіти у процесі самостійної роботи з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення». Будемо особливо вдячні за конструктивну співпрацю здобувачам вищої освіти і викладачам.

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ
1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 23 Соціальна робота (шифр і назва) Напрямок підготовки 321 Соціальна робота (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): Бакалавр соціальної роботи, Соціальний працівник	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат, навчальний проєкт (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 48:12 самостійної роботи здобувач вищої освіти – 72:108	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		22 год.	58 год.
Індивідуальні завдання: 50 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 48:72

для заочної форми навчання – 12:108

В. В. КОСТІНА

Вступ

Соціальне забезпечення незахищених верств населення є важливим компонентом соціальної роботи, що вимагає спеціальної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до його здійснення.

У науці та практиці соціального забезпечення накопичено чималий закордонний та вітчизняний досвід, який мають опанувати фахівці соціальної галузі для формування професійної компетентності у зазначеному напрямі. Під час занять здобувачі вищої освіти ознайомляться з теоретичними засадами та практичними аспектами соціального забезпечення незахищених верств населення, що здійснюють фахівці соціальної галузі.

Дисципліна «Соціальне забезпечення незахищених верств населення» є нормативною для підготовки бакалаврів за спеціальністю «Соціальна робота». Програмою передбачено засвоєння здобувачами вищої освіти трьох змістових модулів:

- 1) правові основи соціального забезпечення незахищених верств населення;
- 2) система соціального забезпечення в Україні;
- 3) організація соціального забезпечення незахищених верств населення в Україні.

Вивчення курсу завершується заліком.

Навчальна програма розрахована на здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами підготовки бакалаврів, а також на слухачів факультетів підвищення кваліфікації та перепідготовки соціальних працівників. Вона може бути використана для проведення науково-методичних семінарів з працівниками соціальних служб, а також серед громадськості.

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ЗВО та узгоджена з приблизного структурного змісту навчального курсу, рекомендованого Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією та практикою соціального забезпечення незахищених верств населення у сфері соціальної допомоги.

Провідними завданнями пропонованої дисципліни є:

– вивчення теоретичних основ соціального забезпечення незахищених верств населення;

– ознайомлення з організаційними аспектами соціального забезпечення незахищених верств населення в Україні.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають опанувати **компетентності:** а) *загальні* (здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність планувати та управляти часом; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою з питань соціального забезпечення незахищених верств населення як усно, так і письмово; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність приймати обґрунтовані рішення; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань та обов'язків; здатність діяти соціально відповідально та свідомо); б) *спеціальні* (знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного); знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної (соціально-педагогічної) роботи; знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці; здатність розробляти шляхи запобігання, подолання і мінімізації наслідків соціальних проблем; здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту незахищених верств населення; здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів та програм; здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу; здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад; здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи).

Програмні результати навчання:

1 - здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;

4 - формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної (соціально-педагогічної) проблеми;

5 - теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи (зокрема соціально-педагогічної діяльності) їхнього вирішення, передбачати наслідки;

8 - критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;

11 - використовувати методи соціально-педагогічної профілактики для запобігання можливих відхилень у соціальному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для вирішення конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин;

14 - самостійно визначати чинники, що можуть призвести до виникнення складних життєвих обставин та проблем особистості;

15 - приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки;

19 - виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для вирішення їхніх проблем, виходу із складних життєвих обставин;

23 - конструювати процес та результат соціальної (соціально-педагогічної) роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

Змістовий модуль 1

**Правові основи соціального забезпечення
незахищених верств населення**

Тема 1.1. Міжнародні правові гарантії та зобов'язання України щодо реалізації соціальних прав людини

Основні міжнародні договори України щодо соціальних прав людини. Міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав людини. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу.

Література [баз.: 2, 3, 5, 13, 17, 18, 19, 25; доп.: 33, 34, 45].

Тема 1.2. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини

Соціальні права та соціальні гарантії, закріплені в Конституції України. Конституційні гарантії основних прав людини. Підстави виникнення права на соціальний захист, визначені в Конституції. Зобов'язання держави щодо соціального захисту окремих категорій громадян України та спосіб їх реалізації.

Література [баз.: 3, 5, 7, 13, 16, 18, 19, 20, 25; доп: 27, 31, 34, 45, 46, 47].

Тема 1.3. Державна політика та законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення

Суб'єкти формування державної політики. Основні етапи формування державної політики. Мета прийняття актів, що визначають державну політику. Основні напрями регулювання актів, що визначають державну політику. Система та змістовне наповнення актів, що визначають державну політику. Дія актів, що визначають державну політику, за колом осіб. Законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення: історія становлення та розвитку системи та її модернізація. Основні законодавчі акти, що регулюють питання у сфері соціального захисту та соціального забезпечення населення: соціальний захист осіб за ознакою соціальної незахищеності; соціальний захист осіб, які мають певні заслуги; соціальний захист осіб певних професій.

Література [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 12, 13, 16, 18, 19, 25; доп: 27, 31, 33, 34, 37, 39, 40, 43, 46].

Змістовий модуль 2

Система соціального забезпечення в Україні

Тема 2.1 Система пільг для соціально незахищених верств населення

Пільги як форма соціального захисту населення. Категорії пільговиків. Основні підстави для надання пільг: соціальна незахищеність, професія чи рід занять, заслуги перед державою. Різновиди пільг за певними підставами: пільги за ознакою соціальної незахищеності; пільги за певні заслуги перед державою; професійні пільги.

Література [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 13, 17, 18, 19; доп.: 27, 28, 33, 34, 37].

Тема 2.2 Система соціальних виплат для соціально незахищених верств населення

Система соціальних виплат як форма соціального захисту населення. Соціальні і компенсаційні виплати за професійною ознакою. Соціальні та компенсаційні виплати за ознакою соціальної незахищеності. Соціальні та компенсаційні виплати за певні заслуги перед державою.

Література [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 13, 17, 18, 19; доп.: 27, 28, 33, 34, 37].

Тема 2.3 Система соціальних послуг для соціально незахищених верств населення

Система соціальних послуг як форма соціального захисту населення. Особливості діючої системи соціальних послуг. Основні види соціальних послуг. Бюджетне фінансування системи соціального забезпечення. Класифікація соціальних видатків за методологією ОЕСР. Форми здійснення трансфертів населенню: натуральна, грошова. Фінансування соціального забезпечення за рахунок цільових позабюджетних фондів. Основні причини неефективності фінансування соціального забезпечення в Україні.

Література [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 13, 17, 18, 19; доп.: 27, 28, 33, 34, 37].

Змістовий модуль

**Організація соціального забезпечення
незахищених верств населення в Україні**

Тема 3.1 Особливості соціального забезпечення осіб з частковою або повною втратою працездатності

Поняття «втрата працездатності». Характеристика соціального забезпечення осіб з частковою або повною втратою працездатності.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Література [баз.: 1, 2, 3, 7, 12, 16, 17, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 31, 33, 34, 37, 38, 47, 48].

Тема 3.2 Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника

Поняття «втрата годувальника». Характеристика соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника.

Література [баз.: 1, 2, 4, 5, 7, 16, 17, 18, 19, 23, 24; доп.: 27, 28, 31, 33, 34, 36, 37].

Тема 3.3 Особливості соціального забезпечення осіб, що є безробітними через незалежні від них обставини

Поняття «безробіття». Характеристика соціального забезпечення осіб, що є безробітними через незалежні від них обставини.

Література [баз.: 1, 2, 4, 7, 17, 18, 19, 23, 24, 25; доп.: 27, 28, 33, 34].

Тема 3.4 Особливості соціального забезпечення осіб похилого віку

Поняття «похилий вік», «літній вік». Характеристика соціального забезпечення осіб похилого віку.

Література [баз.: 1, 2, 4, 5, 7, 17, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 28, 33, 34].

Тема 3.5 Особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб та сімей

Поняття «малозабезпеченість». Характеристика соціального забезпечення малозабезпечених осіб.

Література [баз.: 1, 2, 3, 4, 7, 16, 17, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 28, 31, 33, 36, 37, 39, 41, 46, 48].

Тема 3.6 Особливості соціального забезпечення дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування

Поняття «діти-сироти та діти, що позбавлені батьківського піклування». Характеристика соціального забезпечення дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування.

Література [баз.: 1, 2, 4, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25; доп.: 27, 28, 30, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48].

Тема 3.7 Особливості соціального забезпечення сімей з дітьми

Поняття «сім'ї з дітьми». Характеристика соціального забезпечення сімей з дітьми.

Література [баз.: 1, 2, 4, 7, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25 ; доп.: 27, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 40, 41, 46, 48].

Тема 3.8 Особливості соціального забезпечення військовослужбовців та постраждалих від військових конфліктів

Поняття «військовослужбовці», «постраждалі від військових конфліктів». Характеристика соціального забезпечення військовослужбовців та постраждалих від військових конфліктів.

Література [баз.: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 33, 34].

Тема 3.9 Особливості соціального забезпечення постраждалих від катастроф чи стихійного лиха

Поняття «постраждалі від катастроф чи стихійного лиха». Характеристика соціального забезпечення постраждалих від катастроф чи стихійного лиха.

Література [баз.: 1, 2, 4, 17, 18, 19, 23, 25, 26; доп.: 27, 33, 34].

Тема 3.10 Особливості соціального забезпечення здобувачів освіти різних рівнів

Поняття «здобувачі освіти. Характеристика соціального забезпечення здобувачів освіти різних рівнів.

Література [баз.: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24; доп.: 27, 30, 33, 34, 37, 39, 40, 43, 46].

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

4 Структура залікових кредитів

Заліковий кредит 1

Тема		Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
№ з/п	Назва	Аудиторна робота			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	ІНДЗ
Змістовий модуль 1 – Правові основи соціального забезпечення незахищених верств населення					
1	Міжнародні правові гарантії та зобов'язання України щодо реалізації соціальних прав людини	2/0,5	2/0,5	4/7	Реферат з соціального забезпечення незахищених верств населення
2	Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини	1/0,25	1/0,25	4/5,5	
3	Державна політика та законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення	1/0,25	1/0,25	4/5,5	
Годин разом		4/1	4/1	12/18	10

В. В. КОСТІНА

Заліковий кредит 2–3 (1,5)

Змістовий модуль 2 – Система соціального забезпечення в Україні					
4	Система пілг для соціально незахищених верств населення	0,5/0,5	0,5/0,5	7/7	Підготовка навчального проекту
5	Система соціальних виплат для соціально незахищених верств населення	0,5/0,25	0,5/0,25	5/5,5	
6	Система соціальних послуг для соціально незахищених верств населення	1/0,25	1/0,25	4/5,5	
Годин разом		2/1	2/1	16/18	25

Заліковий кредит 3–4 (1,5)

Змістовий модуль 3 – Організація соціального забезпечення незахищених верств населення в Україні					
7	Особливості соціального забезпечення дітей-сиріт і дітей, що позбавлені батьківського піклування та осіб, що втратили годувальника	2/0,5	4/0,5	1/6	Захист ІНДЗ
8	Особливості соціального забезпечення осіб, що є безробітними та осіб з інвалідністю	2/0,5	4/0,5	0,5/5,5	
9	Особливості соціального забезпечення осіб похилого віку	2/0,5	2/0,5	0,5/3,5	
10	Особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб та сімей з дітьми	2/1	4/1	0,5/4,5	
11	Особливості соціального забезпечення військовослужбовців та постраждалих від військових конфліктів	2/0,5	2/0,5	0,5/3,5	
12	Особливості соціального забезпечення постраждалих від катастроф чи стихійного лиха	2/0,5	2/0,5	0,5/3,5	
13	Особливості соціального забезпечення здобувачів освіти різних рівнів	2/0,5	4/0,5	0,5/5,5	
Годин разом		14/4	22/4	4/32	5

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ**5 Темі семінарських занять**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Настановне семінарське заняття	2
2	Державна політика та законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення в Україні	2
3	Система соціального забезпечення в Україні	2
4	Особливості соціального забезпечення осіб з інвалідністю в Україні	2
5-6	Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника та дітей-сиріт	4
7	Особливості соціального забезпечення безробітних	2
8	Особливості соціального забезпечення осіб літнього віку	2
9	Особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб	2
10	Особливості соціального захисту та забезпечення сімей з дітьми	2
11	Особливості соціального забезпечення військовослужбовців та ветеранів бойових дій	2
12	Особливості соціального забезпечення осіб у кризових ситуаціях	2
13	Особливості соціального забезпечення здобувачів освіти	2
14	Підсумкове заняття	2
	Загалом	28

В. В. КОСТИНА**6 Самостійна робота**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Настановне семінарське заняття	4/7
2	Державна політика та законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення в Україні	4/5,5
3	Система соціального забезпечення в Україні	4/5,5
4	Особливості соціального забезпечення осіб з інвалідністю в Україні	7/7
5-6	Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника та дітей-сиріт	9/11
7	Особливості соціального забезпечення безробітних	1/6
8	Особливості соціального забезпечення осіб літнього віку	0,5/5,5
9	Особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб	0,5/3,5
10	Особливості соціального захисту та забезпечення сімей з дітьми	0,5/4,5
11	Особливості соціального забезпечення військовослужбовців та ветеранів бойових дій	0,5/3,5
12	Особливості соціального забезпечення осіб у кризових ситуаціях	0,5/3,5
13	Особливості соціального забезпечення здобувачів освіти	0,5/5,5
14	Підсумкове заняття	-/-
	Загалом с/р	32 (68)
	Загалом ІНДЗ	40(40)
	Загалом с/р+ІНДЗ	72(108)

7 Завдання для самостійної роботи

1. Складіть схему-модель основних складників роботи соціального працівника зі здійснення соціального забезпечення незахищених верств населення та покажіть взаємозв'язки між ними.

2. Спираючись на основні міжнародні документи, визначте основні правові гарантії з боку держави стосовно забезпечення прав людини та оформіть у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

«Міжнародні правові гарантії та їх забезпечення»

№	Міжнародний документ	Правові гарантії	Особливості соціального забезпечення

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

3. Спираючись на Закон України «Про соціальні послуги», складіть порівняльну таблицю 2 «Категорії незахищених верств населення».

Таблиця 2

«Категорії незахищених верств населення та їх проблеми»

№	Об'єкти соціальних послуг	Характеристика проблем	Особливості соціального забезпечення

4. Розкрийте етапи становлення системи соціального забезпечення в Україні, складіть конспект.

5. Ознайомтеся з нормативним підґрунтям соціального забезпечення в Україні. Заповніть таблицю 3 «Нормативні засади соціального забезпечення в Україні»

Таблиця 3

«Нормативні засади соціального забезпечення в Україні»

№	Назва нормативного документу	Характеристика змісту документу стосовно ресурсного забезпечення	Частини документу

6. Розкрийте особливості використання пільг як засобів соціального забезпечення, складіть конспект.

7. Розкрийте особливості використання соціальних виплат як засобів соціального забезпечення, складіть конспект.

8. Розкрийте особливості використання соціальних послуг як засобів соціального забезпечення, складіть конспект.

9. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, що частково або повністю втратила працездатність та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана зі втратою працездатності та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

10. Складіть порівняльну таблицю «Особливості соціального забезпечення осіб з повною та частковою втратою працездатності»

Таблиця 4

«Особливості соціального забезпечення осіб з повною та частковою втратою працездатності»

№ з/п	Ознаки порівняння	Соціальне забезпечення осіб з частковою втратою працездатності	Соціальне забезпечення осіб з повною втратою працездатності

11. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, що втратила годувальника та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана зі втратою годувальника та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

12. Складіть порівняльну таблицю «Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника»

Таблиця 5

«Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника»

№ з/п	Ознаки порівняння	Соціальне забезпечення літніх осіб, що втратили годувальника	Соціальне забезпечення дітей-сиріт

13. Розробіть власну методику визначення ефективності соціальної роботи з соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника (критерії, показники за певними рівнями та діагностики їх вимірювання).

14. Складіть перелік послуг, що надають центри зайнятості особам, що є безробітними через незалежні від них обставини. Заповніть таблицю 6

Таблиця 6

Практичні аспекти роботи центрів зайнятості, що здійснюють соціальне забезпечення (незахищених верств населення) осіб, що є безробітними через незалежні від них обставини

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

15. Розробіть модель покращення якості надання послуг в центрах зайнятості з використанням потенціалу інформаційно-комунікативних технологій.

16. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

17. Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, що втратила роботу з незалежної від неї причини та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з втратою роботи та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

18. Розкрийте особливості соціального забезпечення осіб літнього та похилого віку у геріатричних центрах, складіть таблицю 7

Таблиця 7

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій
(геріатричні центри, що здійснюють соціальну роботу)
з соціального забезпечення осіб літнього та похилого віку

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

19. Розробіть конкретний проєкт (програму) покращення якості надання послуг в геріатричному центрі.

20. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, літнього чи похилого віку, що потребує соціального захисту та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з віком та складними життєвими обставинами та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

21. Розкрийте особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб у ЦСССДМ, складіть таблицю.

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій
(ЦСССДМ, що здійснюють соціальну роботу)
з соціального забезпечення малозабезпечених осіб

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

22. Розробіть конкретний проєкт (програму) покращення якості надання послуг малозабезпеченим особам у ЦСССДМ.

23. Доберіть методичне забезпечення до проєкту (програми) покращення якості надання послуг малозабезпеченим особам у ЦСССДМ.

24. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася малозабезпечена особа, що потребує соціального захисту та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з малозабезпеченістю та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

25. Розкрийте особливості соціального забезпечення сімей з дітьми, що перебувають у СЖО урізних соціальних інституціях, складіть таблицю.

Таблиця 9

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій,
що здійснюють соціальну роботу з соціального забезпечення сімей з дітьми,
що перебувають у СЖО

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

26. Розробіть конкретний проєкт (програму) покращення якості надання послуг сімей з дітьми, що перебувають у СЖО.

27. Доберіть методичне забезпечення до проєкту (програми) покращення якості надання послуг сімей з дітьми, що перебувають у СЖО.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

28. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася сім'я з дітьми, що перебуває у СЖО та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з перебуванням у СЖО та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

29 Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинився військовослужбовець, постраждалий від військових конфліктів чи учасник бойових дій та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з його соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з військовою службою чи участю у бойових діях та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

30 За допомогою контент-аналізу сайтів соціальних інституцій, що надають соціальні послуги військовослужбовцям, учасникам бойових дій чи постраждалим від військових конфліктів, визначте особливості надання соціальних послуг вищезазначеним категоріям клієнтів та заповніть таблицю 10.

Таблиця 10

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій,
що здійснюють соціальну роботу з соціального забезпечення
військовослужбовців, учасників бойових дій
чи постраждалих від військових конфліктів

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

31 Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

В. В. КОСТІНА

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилися особи постраждалі від катастроф чи стихійного лиха та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з його соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з потраплянням особи у кризову ситуацію та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

32. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилися здобувачі освіти різних рівнів, що потребують соціального захисту та забезпечення та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з їхнього соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення здобувача освіти та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

8 Індивідуальні завдання

Завдання №1. Реферат з соціального забезпечення незахищених верств населення.

Структура виконання завдання:

- а) ознайомитися з літературою з соціального забезпечення незахищених верств населення;
- б) проведення власного контент-аналізу літератури з соціального забезпечення незахищених верств населення;
- в) формулювання власних пропозицій стосовно перспектив соціального забезпечення незахищених верств населення.
- г) оформлення висновків та плану дій щодо подальшого розвитку соціального забезпечення незахищених верств населення.

Завдання №2. Розробка проєкту з соціального забезпечення незахищених верств населення.

Тематика для виконання ІНДЗ

Соціально робота з соціального забезпечення з певною групою клієнтів:

- а) з хворими самотніми людьми похилого віку;
- б) з сім'ями групи «соціального ризику»;

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

- в) дітьми-сиротами та позбавленими батьківського піклування;
- г) особами з особливими потребами;
- д) з особами з СНІДом;
- ж) з військовослужбовцями, що постраждали від бойових дій;
- з) з малозабезпеченими сім'ями;
- к) з безробітними.

Методика виконання ІНДЗ:

Виконання завдання здійснюється таким чином: здобувач вищої освіти обирає команду та розробляє проєкт діяльності з соціального забезпечення з певною групою клієнтів і публічно захищає його на підсумковому семінарському занятті. Матеріали розробленого проєкту оформляють у такому вигляді:

- 1) титульний аркуш (проєкт...),
- 2) опис соціальної проблеми (суть проблеми, категоріальний апарат, актуальність роботи, мета, завдання, власний внесок у вирішення проблеми);
- 3) модель соціальної роботи соціального забезпечення з певною групою клієнтів (об'єкти, суб'єкти, можливості соціального забезпечення, результати діяльності);
- 4) зміст діяльності та її організаційне забезпечення (технологія чи методика роботи: етапи соціальної роботи соціального забезпечення з певною групою клієнтів, які необхідні для вирішення проблеми клієнтів);
- 5) додатки (приклади, методичні матеріали).

Якість виконання завдання оцінюється за загальними критеріями (актуальність, практична значущість, особистий внесок автора, обґрунтованість, культура доповіді, оформлення).

9 Методи навчання

Лекційні зняття, семінарські заняття, практично-семінарські заняття на базі партнерської з ЗВО мережі закладів соціальної допомоги, робота в Інтернеті, наукових бібліотеках, індивідуальна науково-дослідна робота, написання реферату та захист навчального проєкту.

10 Методи контролю

Поточне оцінювання, оцінки за ІНДЗ, тестування, залік.

В. В. КОСТИНА

11 Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота+ + (1л-1б)*10+(1 с/пз-2б)*14=38													ІНДЗ (реферат, проект)	Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3										
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13			
3	1,5	1,5	0,75	0,75	1,5	5	5	3	5	3	3	5			

Т1, Т2 ... Т13 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	5	зараховано
82–89	B	4	
74–81	C		
64–73	D	3	
60–63	E		
35–59	FX	2 з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	1 з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12 Методичне забезпечення

1. Навчальна та робоча програми.
2. Самостійні завдання для методичної папки.
3. Питання для практично-семінарських занять.
4. Методичні рекомендації з підготовки до самостійної роботи.

13 Рекомендована література

Основна

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
3. Дугчак А. В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 5(45). С. 568–572.
4. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Звереві. Київ, Симферополь: Універсум, 2013. 536 с.
5. Клименко А. Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України: окремі аспекти. *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 2(12). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/119583/114133> (дата звернення 20.08.2019).
6. Костіна В. В. Особливості професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до профілактики дезадаптації учнів із сімей вимушених переселенців із зони АТО. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Сер.: Педагогічні науки*. 2017. № 7(312). С. 67–74.
7. Лукашевич А. П., Мигович І. І., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Київ: МАУП. 2001. 126 с.
8. Мельник Ю. Б. Соціально-педагогічні засади формування культури здоров'я в учнів початкової школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2010. 346 с.
9. Мельник Ю. Б. Соціально-психологічні аспекти стигматизації військовослужбовців як міждисциплінарна проблема. *Службово-бойова діяльність Національної гвардії України: сучасний стан, проблеми та перспективи*: зб. тез доп. наук.-практ. конф., 2 квіт. 2020 р. Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2020. С. 48–49.
10. Мельник Ю. Б., Стаднік А. В. Вплив негативних психологічних факторів на ефективність роботи військовослужбовців в екстремальних умовах. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3. No. 2. P. 40. doi:10.26697/ijes.2020.2.26
11. Мельник Ю., Пипенко І. Запровадження педагогічної логістики у вищій школі. *Науковий вісник Львівської академії. Сер. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 100–105.
12. Мережа центрів соціальних служб для молоді: Інформаційний довідник. Київ : ДЦССМ. 2003. 84 с.
13. Міщенко О. Сучасний стан соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні в умовах децентралізації: напрями подальшого розвитку. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5867> (дата звернення 21.08.2019).

В. В. КОСТИНА

14. Нагаєв В. М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Харків: Стильна типографія, 2018. 151 с.
15. Нагаєв В. М. Технологічні засади формування творчої особистості в умовах управління навчально-творчою діяльністю студентів. *Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця*: монографія / за ред. Т. О. Дмитренко. Херсон: Вишемирський В. С., 2014. С. 248–333.
16. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційні матеріали / автори упорядники: Безпалько О. В., Семигіна Т. В. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей». 2007. 24 с.
17. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / за ред. І. В. Козубовської, І. І. Миговича. Ужгород: УЖМУ. 2001. 152 с.
18. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. Київ: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_law_areas_publ_2028_ua_law.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
19. Соціальна робота в Україні: навч. посібник / за заг. ред. І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с. URL: https://bahmat.at.ua/zvereva_socialna_robota.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
20. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді. Ч. 3 / за заг. ред. А. Я. Ходорчук. Київ: ДЦССМ. 2002. 172 с.
21. Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ: навч.-метод. посіб. / В. В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2008. 32 с.
22. Соціально-педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / В. В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2010. 68 с.
23. Технології соціально-педагогічної роботи: навч. посібник / за заг. ред. А. Й. Капської. Київ. 2000. 372 с.
24. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: метод. посіб. Київ: ДЦССМ; Державний інститут проблем сім'ї та молоді. 2003. 88 с.
25. Ярошенко О. М. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 232 с.
26. Melnyk Yu., Stadnik A. Mental health of a personality: diagnostics and prevention of mental disorders. *International Journal of Education and Science*. 2018. Vol. 1. No. 3-4. P. 50. doi:10.26697/ijes.2018.3-4.37

Допоміжна

27. Закони України: Про військовий обов'язок і військову службу (зм. 23.06.2018); Про пенсійне забезпечення (зм. 25.07.2018); Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту (зм. 25.07.2018); Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

- безробіття (зм. 20.01.2018); Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням (зм. 01.04.2014); Про вищу освіту (зм. 13.03.2016); Про державну допомогу сім'ям з дітьми (зм. 20.01.2018); Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії (10.06.2018); Про соціальні послуги (17.01.2019.) URL: <https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення : 20.08.2019).
28. Кодекси: Сімейний кодекс України (СКУ) (зм. 28.08.2018); Кодекс цивільного захисту України (КЦЗУ) (зм. 01.01.2018); Кодекс законів про працю України (КЗпПУ) (зм. 25.07.2018); Цивільний кодекс України (ЦКУ) (зм. 02.08.2018); Житловий Кодекс Української РСР (ЖКУ) (зм. 25.07.2018) та ін. URL: <https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення: 20.08.2019).
29. Конституція України (зм. 30.09.2016) URL: https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8 (дата звернення: 20.08.2019).
30. Нормативно-правова база Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>. (дата звернення: 20.08.2019).
31. Нормативно-правова база Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/ddvs/normativno-baz>. (дата звернення: 20.08.2019).
32. Нормативно-правова база Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/antikorupcijnna-diyalnist/normativno-pravova-baza>. (дата звернення: 20.08.2019).
33. Нормативно-правова база Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Proekti-normativnopravovih-aktiv.html>. (дата звернення: 20.08.2019).
34. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2019).
35. Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти. / Упоряд.: Главник О., Комарова Н. Київ.: Главник, 2006. 112 с.
36. Загальні засади соціально-педагогічної роботи з сім'єю : навч.-метод. посіб. / уклад. Л. В. Ричкова, В. В. Костіна. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2004. 32 с.
37. Ковчина І.М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи. Монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 373 с.
38. Колупасва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Саміт-Книга, 2009. 277 с.
39. Конончук А.І. Професійна підготовка соціальних працівників до партнерства з недержавними організаціями соціальної сфери. Наукові записки [НДУ ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. 2016. №

В. В. КОСТІНА

1. С. 183–187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2016_1_35. (дата звернення: 10.08.2017).
40. Костіна В.В. Роль соціальних інституцій у профілактиці дезадаптації учнів. *Sciences of Europe*. VOL 3, No 12 (12) (2017). P. 36–45.
41. Міщик Л.І., Голованова Т.П., Білоусова З.Г. Сучасні технології в роботі з сім'єю із проблем насильства: досвід, перспективи. Запоріжжя: ЗДУ, 2003. 104 с.
42. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
43. Омельченко С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: монографія. Луганськ: Альма-матер, 2007. 352 с.
44. Оржеховська В. Сучасні проблеми дитячої бездоглядності в Україні та шляхи їх вирішення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 5–7.
45. Панченко С.П. Профілактика жорстокого поводження з дітьми: методичні рекомендації для соціальних педагогів та соціальних працівників. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 60 с.
46. Петрочко Ж.В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: видавець О. Зень, 2010. 368 с.
47. Тесленко В.В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями в промисловому регіоні: монографія. Вид. 2-ге. Луганськ: Альма-матер, 2007. 368 с.
48. Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис....докт. пед. наук: 13.00.05. / Луганський національний ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2009. 46 с.
49. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ
2 ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА
ТЕМАТИЧНИМИ РОЗДІЛАМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1

Лекція № 1

Тема: МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ
УКРАЇНИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Питання:

1. Основні міжнародні договори України щодо соціальних прав людини.
2. Міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав людини.
3. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу.

 Література [баз.: 2, 3, 5, 13, 17, 18, 19, 25; доп.: 33, 34, 45].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Міжнародне законодавство з соціального захисту прав людини.*
2. *Міжнародний досвід соціального забезпечення прав людини.*
3. *Інтеграція України до Європейського союзу та забезпечення прав людини.*

Лекція № 2

Тема: СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Питання:

1. Соціальні права та соціальні гарантії, закріплені в Конституції України.
2. Конституційні гарантії основних прав людини.
3. Підстави виникнення права на соціальний захист, визначені в Конституції.
4. Зобов'язання держави щодо соціального захисту окремих категорій громадян України та способи їх реалізації.
5. Суб'єкти та етапи формування державної політики.
6. Законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення: історія становлення та розвитку системи та її модернізація.
7. Основні законодавчі акти, що регулюють питання у сфері соціального захисту та соціального забезпечення населення: соціальний захист осіб за ознакою соціальної незахищеності; соціальний захист осіб, які мають певні заслуги; соціальний захист осіб певних професій.

В. В. КОСТИНА

 Література: [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 25; доп.: 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 37, 39, 40, 43, 45, 46, 47, 49].

Теми рефератів для самостійної роботи

- 1. Вітчизняне законодавство з соціального захисту прав людини.**
- 2. Вітчизняний досвід соціального забезпечення прав людини.**
- 3. Тенденції розвитку вітчизняної системи соціального захисту та забезпечення.**

Змістовий модуль 2

Лекція № 3

Тема: **СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ**

Питання:

1. Пільги як форма соціального захисту населення.
2. Основні підстави для надання пільг та категорії пільговиків.
3. Система соціальних виплат як форма соціального захисту населення.
4. Соціальні та компенсаційні виплати за ознакою соціальної незахищеності.
5. Система соціальних послуг як форма соціального захисту населення: суть та особливості функціонування.
6. Різновиди соціальних послуг.
7. Причини неефективності фінансування системи соціального забезпечення в Україні.

 Література: [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 13, 17, 18, 19; доп.: 27, 28, 29, 30, 33, 34, 37].

Теми рефератів для самостійної роботи

- 1. Форми соціального захисту населення в Україні.**
- 2. Історія розвитку системи соціального забезпечення за кордоном.**
- 3. Історія розвитку системи соціального забезпечення в Україні.**
- 4. Тенденції розвитку системи соціального забезпечення в Україні.**

Змістовий модуль 3

Лекція № 4

Тема: **ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ, ЩО ВТРАТИЛИ ГОДУВАЛЬНИКА**

Питання:

1. Втрата годувальника як соціальна проблема.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

2. Суть і особливості соціального захисту осіб, що втратили годувальника.
3. Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника.
4. Характеристика соціального забезпечення дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування

 Література: [баз.: 1, 2, 4, 5, 7, 12, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25; доп.: 27, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Соціальні проблеми осіб, що втратили годувальника.*
2. *Характеристика особливостей соціального захисту та соціального забезпечення різних категорій осіб, що втратили годувальника.*

Лекція № 5

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ ТА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Питання:

1. Втрата працездатності як соціальна проблема.
2. Характеристика соціального захисту осіб з частковою або повною втратою працездатності.
3. Особливості соціального забезпечення осіб з частковою або повною втратою працездатності.
4. Безробіття як соціальна проблема.
5. Характеристика соціального забезпечення осіб що є безробітними через незалежні від них обставини.

 Література: [баз.: 1, 2, 3, 4, 7, 12, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25; доп.: 27, 33, 34, 37, 38, 47, 48].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Історія соціального захисту осіб з інвалідністю..*
2. *Закордонний досвід соціального захисту та соціального забезпечення осіб з інвалідністю.*
3. *Досвід соціального захисту та соціального забезпечення осіб з інвалідністю в Україні.*

Лекція № 6

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Питання:

1. Соціальні проблеми осіб похилого віку.
2. Характеристика соціального захисту та соціального забезпечення осіб похилого віку
3. Тенденції у наданні соціальних послуг особам похилого віку.

 Література: [баз.: 1, 2, 4, 5, 7, 17, 18, 19, 23, 25; доп.:27, 28, 29, 31, 33, 34, 37, 39].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Вітчизняний досвід соціального захисту та соціального забезпечення осіб похилого віку.*
2. *Закордонний досвід соціального захисту та соціального забезпечення осіб похилого віку.*
3. *Інститути третього віку: реалії та тенденції.*

Лекція № 7

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИХ ОСІБ ТА СІМЕЙ З ДІТЬМИ

Питання:

1. Малозабезпеченість як соціальна проблема.
2. Суть і особливості роботи з малозабезпеченими особами та сім'ями з дітьми.
3. Практика надання соціальних послуг у спеціалізованих соціальних інституціях для малозабезпечених осіб.

 Література: [баз.: 1, 2, 3, 4, 7, 16, 17, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 39, 41, 46, 48].

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Закордонний досвід соціального забезпечення малозабезпечених осіб та сімей.*
2. *Характеристика соціального забезпечення малозабезпечених осіб в Україні: історія та перспективи.*
3. *Порівняльний аналіз соціальної роботи з малозабезпеченими особами у дежавних та недержавних інституціях.*

Лекція № 8

**Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙСЬКОВИХ
КОНФЛІКТІВ**

Питання:

1. Соціальні проблеми військовослужбовців і постраждалих від військових конфліктів.
2. Характеристика соціального забезпечення військовослужбовців і постраждалих від військових конфліктів.
3. Соціальні послуги військовослужбовцям і постраждалим від військових конфліктів у спеціалізованих інституціях сфери соціальної допомоги.

 Література: [баз.: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 18, 19, 23, 25, 26; доп.: 27, 42, 49]

Теми рефератів для самостійної роботи

1. *Соціальний захист військовослужбовців та постраждалих від військових конфліктів.*
2. *Порівняльний аналіз системи соціального забезпечення військовослужбовців та постраждалих від військових конфліктів в Україні та за кордоном.*
3. *Особливості соціального захисту та соціального забезпечення військовослужбовців та постраждалих від військових дій в Авганістані.*
4. *Особливості соціального захисту та соціального забезпечення військовослужбовців, щопостраждалих від військових дій на Сході України під час АТО.*

Лекція № 9

**Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД КАТАСТРОФ ЧИ СТИХІЙНОГО ЛИХА**

Питання:

1. Соціальні проблеми осіб, що постраждали від катастроф чи стихійного лиха.
2. Характеристика соціального забезпечення постраждалих від катастроф чи стихійного лиха.
3. Особливості соціального забезпечення Чорнобильців.

 Література: [баз.: 1, 2, 4, 17, 18, 19, 23, 25, 26; доп.: 27, 42, 49]

В. В. КОСТІНА

Теми рефератів для самостійної роботи

- 1. Соціальне забезпечення Чорнобильців: реалії та тенденції.*
- 2. Закордонний досвід соціального захисту та соціального забезпечення осіб, що постраждали від катастроф чи стихійного лиха.*
- 3. Особливості соціального захисту біженців чи вимушених переселенців.*

Лекція № 10

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ РІЗНИХ РІВНІВ

Питання:

1. Соціальні проблеми здобувачів освіти.
2. Характеристика соціального забезпечення здобувачів освіти різних рівнів.
3. Суть і особливості соціального захисту і соціального забезпечення здобувачів вищої освіти.

 Література: [баз.: 1, 2, 4, 7, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24; доп.: 27, 29, 30, 33, 34, 37, 39, 40, 43, 46].

Теми рефератів для самостійної роботи

- 1. Соціальний захист здобувачів освіти в Україні та за кордоном.*
- 2. Практика соціального забезпечення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.*

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ
З МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (С/З)

Змістовий модуль 1

**Правові основи соціального забезпечення
незахищених верств населення**

Семінарсько-практичне заняття № 1

Тема: НАСТАНОВНЕ СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Мета: ознайомлення зі специфікою курсу та особливостями його засвоєння.

Питання:

1. Надання методичних рекомендацій стосовно навчального курсу, визначення його мети, завдань, та організаційної основи.
2. Ознайомлення зі змістом курсу.
3. Міжнародні правові гарантії та їх забезпечення.

✎ Вивчіть поняття: соціальне забезпечення, спеціалізовані установи, незахищені верстви населення, суб'єкти соціальних послуг, клієнти соціальних послуг.

 Виконайте завдання:

Складіть схему-модель основних складників роботи соціального працівника зі здійснення соціального забезпечення незахищених верств населення та покажіть взаємозв'язки між ними.

Спираючись на основні міжнародні документи, визначте основні правові гарантії з боку держави стосовно забезпечення прав людини та оформіть у вигляді таблиці.

Таблиця 1.1

«Міжнародні правові гарантії та їх забезпечення»

№	Міжнародний документ	Правові гарантії	Особливості соціального забезпечення

Спираючись на Закон України «Про соціальні послуги», складіть порівняльну таблицю «Категорії незахищених верств населення».

Таблиця 1.2

«Категорії незахищених верств населення та їх проблеми»

№	Об'єкти соціальних послуг	Характеристика проблем	Особливості соціального забезпечення

В. В. КОСТІНА

Під час семінарсько-практичних занять третього змістового модуля заповнюйте таблицю.

Таблиця 1.3

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій,
що здійснюють соціальне забезпечення незахищених верств населення

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

 Література [баз.: 2, 3, 5, 13, 17, 18, 19, 25; доп.: 45].

Семінарсько-практичне заняття № 2

Тема: ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ТА ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Мета: вивчення суті та основних засад соціального захисту та забезпечення в Україні

Питання:

1. Конституційні гарантії основних прав людини та підстави виникнення права на соціальний захист.
2. Державні зобов'язання щодо соціального захисту окремих категорій громадян України.
3. Суб'єкти та етапи формування державної політики.
4. Законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні.

 Вивчіть поняття: державне соціальне забезпечення; модернізація системи соціального забезпечення; соціальний захист осіб за ознакою соціальної незахищеності; соціальний захист осіб, які мають певні заслуги; соціальний захист осіб певних професій.

 Виконайте завдання:

1. Розкрийте етапи становлення системи соціального забезпечення в Україні, складіть конспект.
2. Ознайомтеся з нормативним підґрунтям соціального забезпечення в Україні. Заповніть таблицю «Нормативні засади соціального забезпечення в Україні».

«Нормативні засади соціального забезпечення в Україні»

№	Назва нормативного документу	Характеристика змісту документу стосовно ресурсного забезпечення	Частини документу

 Література [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 25; доп.: 27, 37, 39, 40, 43, 45, 46, 47].

Змістовий модуль 2

Система соціального забезпечення в Україні

Семінарське заняття №3

Тема: СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Мета: вивчення особливостей функціонування системи соціального забезпечення в Україні

Питання:

1. Пільги як форма соціального захисту населення.
2. Різновиди пільг за певними підставами: пільги за ознакою соціальної незахищеності; пільги за певні заслуги перед державою; професійні пільги.
3. Особливості використання соціальних виплат як форми соціального забезпечення.
4. Особливості діючої системи соціальних послуг у соціальному забезпеченні незахищених верств населення

 Вивчіть поняття: пільги, соціальні виплати, соціальні послуги.

 Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості використання пільг як засобів соціального забезпечення, складіть конспект.
2. Розкрийте особливості використання соціальних виплат як засобів соціального забезпечення, складіть конспект.
3. Розкрийте особливості використання соціальних послуг як засобів соціального забезпечення, складіть конспект.

 Література [баз.: 1, 3, 4, 5, 7, 13, 17, 18, 19; доп.: 27, 28, 29, 31, 33, 34, 37].

В. В. КОСТИНА

Змістовий модуль 3

**Організація соціального забезпечення
незахищених верств населення в Україні**

Семінарсько-практичне заняття № 4

Тема: **ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ**

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення осіб з інвалідністю в Україні

Питання:

1. Соціальні проблеми осіб, що втратили працездатність частково, або в повній мірі.

2. Суть і особливості діяльності з соціального забезпечення з особами, що втратили працездатність.

3. Методи організації соціальної роботи з особами, що втратили працездатність.

✎ Вивчіть поняття: втрата працездатності (повна, часткова), особи з інвалідністю, люди з особливими потребами.

📁 Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, що частково або повністю втратила працездатність та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана зі втратою працездатності та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

2. Складіть порівняльну таблицю «Особливості соціального забезпечення осіб з повною та частковою втратою працездатності».

«Особливості соціального забезпечення осіб
з повною та частковою втратою працездатності»

№ з/п	Ознаки порівняння	Соціальне забезпечення осіб з частковою втратою працездатності	Соціальне забезпечення осіб з повною втратою працездатності

 Література [баз.:1, 2, 3, 7, 12, 16, 17, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 37, 38, 47, 48].

Семінарсько-практичне заняття № 5–6

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ, ЩО
ВТРАТИЛИ ГОДУВАЛЬНИКА ТА ДІТЕЙ-СИРИТ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника та дітей-сиріт

Питання:

1. Характеристика соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника.
2. Характеристика соціального забезпечення дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування.
3. Методи організації соціальної роботи з особами, що втратили працездатність.

 Вивчіть поняття: особи, що втратили годувальника, діти-сироти, діти, що позбавлені батьківського піклування.

 Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, що втратила годувальника та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана зі втратою годувальника та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

В. В. КОСТИНА

2. Складіть порівняльну таблицю «Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника».

Таблиця 3.2

«Особливості соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника»

№ з/п	Ознаки порівняння	Соціальне забезпечення літніх осіб, що втратили годувальника	Соціальне забезпечення дітей-сиріт

3. Розробіть власну методику визначення ефективності соціальної роботи з соціального забезпечення осіб, що втратили годувальника (критерії, показники за певними рівнями та діагностики їх вимірювання).

📖 *Література* [баз.: 1, 2, 4, 5, 7, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25; доп.: 27, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48].

Семінарсько-практичне заняття № 7

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення безробітних

Питання:

1. Характеристика категорій безробітних осіб та їхніх соціальних проблем.

2. Характеристика соціального забезпечення осіб, що є безробітними через незалежні від них обставини.

3. Зміст і особливості роботи центрів зайнятості з особами, що є безробітними через незалежні від них обставини.

4. Практика надання соціальних послуг у центрах зайнятості особам, що є безробітними через незалежні від них обставини.

🔍 Вивчіть поняття: безробітні особи, центри зайнятості.

📁 Виконайте завдання:

1. Складіть перелік послуг, що надають центри зайнятості особам, що є безробітними через незалежні від них обставини. Заповніть таблицю.

Таблиця 3.3

Практичні аспекти роботи центрів зайнятості, що здійснюють соціальне забезпечення (незахищених верств населення) осіб, що є безробітними через незалежні від них обставини

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

2. Розробіть модель покращення якості надання послуг в центрах зайнятості з використанням потенціалу інформаційно-комунікативних технологій.

3. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, що втратила роботу з незалежної від неї причини та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з втратою роботи та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

 Література [баз.: 1, 2, 4, 7, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25; доп.: 27,28, 29, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48].

Семінарсько-практичне заняття № 8

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ ЛІТНЬОГО ВІКУ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення осіб літнього віку

Питання:

1. Характеристика соціального забезпечення осіб літнього та похилого віку.
2. Практика надання соціальних послуг у геріатричних центрах.

 Вивчіть поняття: похилий вік, літній вік, геронтологія, геріатричний центр, клієнти геріатричних центрів.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості соціального забезпечення осіб літнього та похилого віку у геріатричних центрах, складіть таблицю.

Таблиця 3.4

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій (геріатричні центри), що здійснюють соціальну роботу з соціального забезпечення осіб літнього та похилого віку

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

В. В. КОСТИНА

2. Розробіть конкретний проєкт (програму) покращення якості надання послуг в геріатричному центрі.

3. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася особа, літнього чи похилого віку, що потребує соціального захисту та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з віком та складними життєвими обставинами та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

 Література [баз.: 1, 2, 4, 5, 7, 17, 18, 19, 23, 25; доп.:27, 33,34].

Семінарсько-практичне заняття № 9

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИХ ОСІБ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення малозабезпечених осіб

Питання:

1. Характеристика соціального забезпечення малозабезпечених осіб.
2. Практика надання послуг малозабезпеченим особам у ЦСССДМ.

✎ Вивчіть поняття: малозабезпеченість, ЦСССДМ, клієнти ЦСССДМ.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості соціального забезпечення малозабезпечених осіб у ЦСССДМ, складіть таблицю.

Таблиця 3.5

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій (ЦСССДМ), що здійснюють соціальну роботу з соціального забезпечення малозабезпечених осіб

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

2. Розробіть конкретний проєкт (програму) покращення якості надання послуг малозабезпеченим особам у ЦСССДМ.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

3. Доберіть методичне забезпечення до проєкту (програми) покращення якості надання послуг малозабезпеченим особам у ЦСССДМ.

4. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася малозабезпечена особа, що потребує соціального захисту та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з малозабезпеченістю та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

 Література [баз.: 1, 2, 3, 4, 7, 16, 17, 18, 19, 23, 25; доп.: 27, 33, 34, 36, 37, 39, 41, 46, 48].

Семінарсько-практичне заняття № 10

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІМЕЙ З ДІТЬМИ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення сімей з дітьми

Питання:

1. Проблеми сімей, що потрапили у складні життєві обставини (СЖО).
2. Характеристика соціального забезпечення сімей з дітьми, що потрапили у СЖО.
3. Практика надання соціальних послуг сім'ям з дітьми, що потрапили у СЖО.

 Вивчіть поняття: сім'ї з дітьми, територіальний центр, ЦСССДМ, складні життєві обставини (СЖО), сім'я, що перебуває у СЖО.

Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості соціального забезпечення сімей з дітьми, що перебувають у СЖО у різних соціальних інституціях, складіть таблицю.

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій, що здійснюють соціальну роботу з соціального забезпечення сімей з дітьми, що перебувають у СЖО

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

2. Розробіть конкретний проєкт (програму) покращення якості надання послуг сімей з дітьми, що перебувають у СЖО.

3. Доберіть методичне забезпечення до проєкту (програми) покращення якості надання послуг сімей з дітьми, що перебувають у СЖО.

4. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилася сім'я з дітьми, що перебуває у СЖО та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з її соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з перебуванням у СЖО та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

 Література [баз.: 1, 2, 4, 7, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 25; доп.: 27, 36, 37, 40, 41, 46, 48, 49].

Семінарсько-практичне заняття № 11

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ВЕТЕРАНІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення військовослужбовців і ветеранів бойових дій

Питання:

1. Проблеми військовослужбовців і постраждалих від військових конфліктів.

2. Характеристика соціального забезпечення військовослужбовців і постраждалих від військових конфліктів.

3. Практика надання соціальних послуг військовослужбовцям і постраждалим від військових конфліктів.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

✎ Вивчіть поняття: військовослужбовці, постраждалі від військових конфліктів, учасники бойових дій, ветерани бойових дій.

📁 Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинився військовослужбовець, постраждалий від військових конфліктів чи учасник бойових дій та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з його соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з військовою службою чи участю у бойових діях та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

2. За допомогою контент-аналізу сайтів соціальних інституцій, що надають соціальні послуги військовослужбовцям, учасникам бойових дій чи постраждалим від військових конфліктів, визначте особливості надання соціальних послуг вищезазначеним категоріям клієнтів та заповніть таблицю.

Таблиця 3.7

Практичні аспекти роботи соціальних інституцій,
що здійснюють соціальну роботу з соціального забезпечення
військовослужбовців, учасників бойових дій
чи постраждалих від військових конфліктів

№	Назва соціальної установи	Соціальні групи клієнтів, що обслуговуються	Соціальні працівники	Методи соціального забезпечення	Характеристика роботи

📖 *Література* [баз.:1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 18, 19, 23, 25; доп.:27, 29, 33, 34].

Семінарсько-практичне заняття № 12

Тема: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСІБ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення осіб у кризових ситуаціях

Питання:

1. Особливості соціальних проблем постраждалих від катастроф чи стихійного лиха.

В. В. КОСТІНА

2. Характеристика соціального забезпечення постраждалих від катастроф чи стихійного лиха.

3. Практика надання соціальних послуг постраждалим від катастроф чи стихійного лиха.

🔍 Вивчіть поняття: постраждалі від катастроф чи стихійного лиха, кризове втручання.

📁 Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилися особи постраждалі від катастроф чи стихійного лиха та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з його соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення, пов'язана з потраплянням особи у кризову ситуацію та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

📖 *Література* [баз.: 1, 2, 4, 17, 18, 19, 23, 25, 26; доп.: 27, 32, 33, 34, 49].

Семінарсько-практичне заняття № 13

Тема: СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Мета: вивчення суті та особливостей соціального забезпечення здобувачів освіти

Питання:

1. Особливості соціальних проблем здобувачів освіти різних рівнів.
2. Характеристика соціального забезпечення здобувачів освіти різних рівнів.
3. Практика надання соціальних послуг здобувачам освіти різних рівнів.

🔍 Вивчіть поняття: здобувачі освіти, соціальні пільги, соціальні та компенсаційні виплати, соціальні послуги.

📁 Виконайте завдання:

1. Розкрийте особливості діяльності з соціального забезпечення на прикладі розгляду певного кейсу.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Знайдіть конкретний приклад ситуації, в якій опинилися здобувачі освіти різних рівнів, що потребують соціального захисту та забезпечення та складіть відповідний кейс для здійснення соціальної роботи з їхнього соціального забезпечення за таким планом (проблема соціального забезпечення здобувача освіти та можливості її розв'язання, етапи здійснення роботи з соціального забезпечення, форми соціального забезпечення, результат соціального забезпечення). Запропонуйте можливості доповнення здійсненої соціального забезпечення з використанням ресурсів недержавного сектору.

 Література [баз.: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24; доп.: 27, 37, 39, 40, 42, 43, 46, 49].

Семінарсько-практичне заняття № 14

Тема: ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ

Мета: узагальнення знань і вмінь з дисципліни, виявлення рівня професійної компетентності за матеріалами курсу.

Питання:

1. Захист ІНДЗ № 2.
2. Тестування.

 Виконайте завдання:

1. Підготуйте ІНДЗ до захисту.
2. Розробіть презентацію до ІНДЗ і додаткові роздаткові матеріали у разі необхідності.

4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Мета здійснення індивідуального науково-дослідного завдання полягає в подальшій систематизації, засвоєнні та поглибленні теоретичних знань з даного курсу, а також у набутті досвіду реалізації умінь на практиці.

Одним з найважливіших надбань під час виконання індивідуального науково-дослідного завдання є розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійного пошуку оптимальних рішень з урахуванням сучасних суспільних вимог, використанням досягнень вітчизняного й зарубіжного досвіду з соціального забезпечення незахищених верств населення, а також засвоєння загальних методів й засобів відповідної професійної діяльності.

ІНДЗ з дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення» є реферат з соціального забезпечення незахищених верств населення та відповідний навчальний проєкт. Тему роботи здобувачі вищої освіти вибирають самостійно, враховуючі орієнтовний перелік (див. програму) та власні наукові інтереси.

4.1 Правила виконання ІНДЗ

Реферат з соціального забезпечення незахищених верств населення є самостійним теоретико-орієнтованим ІНДЗ, що спирається на результати та висновки певних наукових досліджень та практичних робіт у галузі соціального забезпечення.

Роботу над підготовкою реферату з соціального забезпечення незахищених верств населення слід розпочинати з ознайомлення з науковою літературою, пропонованою під час лекційних та настановного семінарського заняття.

Наступним кроком є творча робота з аналізу та узагальнення літератури в бібліотеці та інтернеті. Результатом цієї роботи є складання плану реферативного дослідження. Далі іде робота з подання матеріалу у письмовій формі згідно з визначеним планом.

Наступним етапом є аналіз отриманих результатів та формулювання власних пропозицій з використання наведених та проаналізованих ідей науковців та практиків щодо здійснення діяльності з соціального забезпечення незахищених верств населення у сучасних умовах.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Далі – здобувач вищої освіти має підготувати реферативну доповідь згідно з матеріалами реферату та захистити під час відповідного семінарсько-практичного заняття.

Навчальний проєкт є *самостійним пактико-орієнтованим науковим дослідженням*, яке складається з двох розділів: **теоретичного** (що містить матеріали стосовно об'єкта соціального забезпечення (цільової групи) та предмета дослідження - власну програму соціального забезпечення певної соціальної групи клієнтів) та **практичного** (це додаткові матеріали, що потрібні для реалізації запропонованої програми).

Тематика для виконання ІНДЗ

Соціально робота з соціального забезпечення з певною групою клієнтів:

- а) з хворими самотніми людьми похилого віку;
 - б) з сім'ями групи «соціального ризику»;
 - в) дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування;
 - г) особами з особливими потребами;
 - д) з особами зі СНІДом;
 - ж) з військовослужбовцями, що постраждали від бойових дій;
 - з) з малозабезпеченими сім'ями;
 - к) з безробітними;
- та ін.

Робота над теоретичним розділом передбачає ґрунтовне ознайомлення з вітчизняними методиками та зарубіжним досвідом здійснення соціального забезпечення незахисених верств населення.

Написання другого практичного розділу передбачає створення власних додаткових матеріалів, узагальнення досвіду з їх використання на практиці, які можна застосовувати під час здійснення діяльності з соціального забезпечення незахисених верств населення.

4.2 Правила оформлення ІНДЗ

Оформлення результатів дослідження, а також формулювання загальних висновків потребують дотримання вимог для будь-якого наукового дослідження: точність, логічність, послідовність, доказовість, аргументованість, вірогідність.

ІНДЗ виконують у комп'ютерний спосіб і роздруковують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм). Текст та інші надруковані і вписані елементи за насиченістю мають бути чорними, контури літер і знаків чіткими, без ореола і розшиту фарби. Насиченість літер і знаків має бути

В. В. КОСТІНА

однаковою в межах усього оригіналу. При комп'ютерному набиранні тексту дозволяється використовувати всі можливості редактора Word (версії 6.0, 7.0).

Основний текст набирається на сторінці формату А4 з полями зверху 2,0 см, знизу 2,0 см, зліва 2,0 см, справа 1,0 см, поле для колонцифри 1,5 см. Для набору використовується шрифт Times New Roman, 14 кегль. Рядки вирівнюють за шириною, абзацний відступ 1,2 см; міжрядковий інтервал – полуторний). Обов'язково має бути включений перенос слів.

Іноземні імена і назви. Прізвища іноземних вчених, назви зарубіжних фірм, компаній і установ пишуть в українській транскрипції, але при першому згадуванні наводять у дужках назву мовою оригіналу. Назви фірм, компаній, установ пишуть у лапках (за виключенням назв, які є літерною аббревіатурою).

Скорочення в тексті. Скорочують слова, які стоять перед цифрою і позначають посилання на той чи інший елемент у тексті: том – т.; випуск – вип.; видання – вид.; розділ – розд.; додаток – дод.; частина – ч.; сторінка – с.; рисунок – рис.; таблиця – табл.; номер – №, пункт – п.

Скорочують пояснювальні слова і словосполучення: та інше – та ін.; таке інше – т.ін.; дивись – див.; порівняй – пор. Але ці ж слова всередині речення не скорочують.

У тексті, включаючи таблиці та ілюстрації, можна використовувати тільки скорочення слів та словосполучень, встановлених правилами орфографії та нормативними документами, зокрема, стандартом. Інші способи скорочення не допускаються.

У тексті використовують тільки ті аббревіатури, які попередньо пояснені.

При поділенні тексту на розділи, підрозділи. пункти і підпункти кожний з них нумерують арабськими цифрами, наприклад, 1 – перший розділ, 1.1 – перший підрозділ першого розділу, 1.1.1 – перший пункт першого підрозділу, 1.1.1.1 – перший підпункт першого пункту. Після номера розділу, підрозділу, пункту, підпункту крапку не ставлять.

Заголовки розділів необхідно розміщувати по центру рядка і набирати прописними літерами без крапки в кінці, без підкреслення. Переноси слів у заголовках не дозволяються.

Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і набирати рядковими літерами, крім першої прописної, без крапки в кінці. Відстань між заголовками і наступним або попереднім текстом дорівнює одному пустому рядку.

Розміщують таблиці у науковій праці безпосередньо після посилання на них у тексті. Коли таблиця займає багато місця, тоді її виконують на окремій

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

сторінці і розміщують відразу після тієї сторінки, де є посилання на неї. Якщо таблиця безпосередньо з текстом не пов'язана, то її можна навести у додатках. Над таблицею пишуть її назву, яка стисло характеризує значення зібраних у таблиці даних. Назву таблиці розміщують симетрично до тексту.

Таблиця 4.1

НАЗВА ТАБЛИЦІ (зразок)

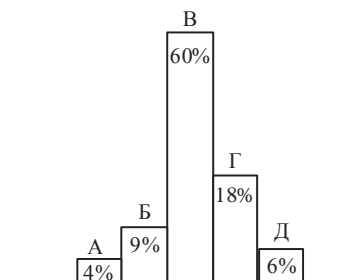
Методи соціальної допомоги сім'ям	Кількісний показник
Індивідуальна матеріальна допомога	73
Психологічний тренінг для батьків	8

Таблиці нумерують в межах розділу, номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою.

Назву таблиці друкують рядковими літерами (окрім першої прописної) і розміщують справа над таблицею. *Наприклад:* Таблиця 9.1 – Показники активності учнів на уроці.

Слово «Таблиця _____» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці _____» та вказують її номер.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, які розділені крапкою. Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рисунок 9.1 – Порівняльна діаграма витрат часу». Розмір ілюстрацій має бути мінімальним, але з урахуванням зменшення в масштабі 1:2.

А – відрядження; Б – незаплановані зустрічі; В – засідання, інструктивні наради, збори; Г – робота з документацією; Д – розмови по телефону.

Рисунок 9.1 – Порівняльна діаграма витрат часу

В. В. КОСТІНА

Додатки оформлюють як продовження тексту навчальної книги, що позначаються прописними літерами української абетки (за виключенням Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ђ). Якщо у додатку є рисунки, таблиці і формули, вони нумеруються наскрізною нумерацією у межах кожного додатка.

Список літературних джерел є обов'язковим елементом ІНДЗ. Зміст списку дає уявлення про те, наскільки його автор зумів вивчити стан досліджуваної проблеми, а також наскільки він володіє інформацією щодо об'єкта й предмета власного дослідження.

До списку літератури до ІНДЗ включають тільки використані або цитовані інформаційні джерела. Розміщують список у кінці роботи, після загальних висновків.

Оформлення списку літературних джерел виконують одним із таких варіантів:

- 1) за алфавітом (найбільш бажаний варіант);
- 2) у послідовності першого згадування робіт;
- 3) у хронологічному порядку.

Обсяг списку літературних джерел не враховується в загальну кількість обсягу роботи, але не може перебільшувати 5% від її загального обсягу. Відомості про кожне літературне джерело записують відповідно до існуючих правил бібліографічного опису друкованих праць, встановлених стандартом

Залежно від кількості опис бібліографічного документа може бути: стислим, розширеним та повним. Для ІНДЗ опис бібліографічного документа може бути розширеним, тобто включати тільки запис обов'язкових та деяких факультативних елементів.

- Бібліографічний опис книги одного автора включає прізвище та ініціали автора, назву книги, відомості, що уточнюють зміст, призначення та повторність видання книги, місце видання, рік видання і кількість сторінок у книзі.

Приклад:

Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения: Монография. М.: Педагогика, 1981. 186 с.

- Бібліографічний опис словника виконують за правилами бібліографічного опису книги.

Приклад:

Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике. СПб.: Питер Ком, 1999. 528 с.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

- Зведений бібліографічний опис багатотомного видання подібний до опису книги. Відомості про те, із скількох томів складається видання, вказують безпосередньо після назви видання, відокремивши його двома крапками (:). Якщо багатотомне видання вийшло з друку протягом кількох років, то наводять рік виходу першого і через тире рік останнього тому.

- *Приклад:*

Український Радянський Енциклопедичний Словник. / Редкол.: Бабичев Ф.С. та ін. 2-ге вид. К.: Голов. ред. УРЕ, 1986–1987; Т. 1–3.

- Бібліографічний опис окремого тому багатотомного видання може бути складений за двома варіантами. За першим з них опис окремого тому може складатися із загальних відомостей про все видання, доповнене відомостями про окремий том:

Выготский Л.С. Собрание сочинений: В 6-ти томах / Гл. ред. А.В. Запорожец. М.: Педагогика, 1982–1984. Т. 3. Проблемы развития психики / Под ред. А.М. Матюшкина. 1983. 367 с.

- Бібліографічний опис частини видання включає відомості як про саму складову частину, так і про документ, у якому її вміщено. Відомості про складову частину відокремлюють від відомостей про сам документ.

Складова частина видання може бути самостійною працею (наприклад, стаття у журналі, матеріали виступу на конференції) або певною частиною праці, що має самостійний заголовок (це може бути розділ книги).

- У бібліографічному описі статті з періодичного видання спочатку наводять відомості про статтю, а потім про видання, у якому її вміщено. Відомості про статтю включають прізвище (у називному відмінку) автора статті та її повну назву. Відомості про видання включають його назву (в лапки назву журналу не беруть), рік виходу журналу і його номер (число). Елементи відомостей про видання відокремлюють між собою крапкою. У кінці опису вказують сторінки, на яких розміщена стаття у даному журналі (її початок і кінець), відокремлені від попередніх відомостей крапкою. Для позначення кількості сторінок застосовують літеру «С» і арабські цифри.

Бочарова В.Г. Социальные службы: состояние и тенденции. *Педагогика*. 1992. № 3-4. С. 20-27.

- Бібліографічний опис статті з неперіодичного видання має містити відомості про саму статтю та відомості про видання, виконані за правилами опису книги:

В. В. КОСТИНА

Якиманская И.С. Некоторые вопросы повышения уровня развития пространственных представлений у школьников. *Повышение эффективности и качества преподавания черчения*. М: Просвещение, 1981. С. 44–55.

- У бібліографічному описі окремої частини книги спочатку наводять відомості про працю в цілому, а потім – про відповідну частину:

Ломов Б. Ф. Вопросы общей и педагогической психологии. М.: Педагогика, 1991. Часть III. *Педагогическая психология. Раздел 1. Научно-технический прогресс и средства умственного развития человека*. С. 129–156.

Коли бібліографічні описи у списку пронумеровані, то щоб зробити посилання, у тексті після згадування про конкретний документ (або після наведення цитати з нього) у квадратний дужках вказують порядковий номер документа арабськими цифрами, за яким його наведено у списку літературних джерел: [17]. За необхідності вказують конкретні сторінки згадуваного джерела (особливо коли наводять цитату): [24, с. 72]. Для багатотомних видань може бути вказаний і номер тому: [32, т. 3, с. 232].

- Електронні документи:

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка.
URL: <http://korolenko.kharkov.com>. (дата звернення: 10.09 2017).

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ
5 ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.1 Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

5.1.1 Критерії оцінювання відповіді здобувачів вищої освіти на теоретичне питання іспиту з дисципліни «Соціальне забезпечення незахищених верств населення»

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти відбувається у два етапи. Спочатку викладач встановлює, до якого з чотирьох рівнів належить діяльність здобувачів вищої освіти, потім у межах даного рівня визначає повноту діяльності здобувачів вищої освіти.

I рівень – незадовільний (1–3 бали)

Здобувач вищої освіти демонструє окремі елементи знань з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», затрудняється у встановленні взаємозв'язків між ними. Розкриває лише окремі елементи теорії і практики з даного питання. Під час відповіді помиляється в оцінюванні проблем соціального забезпечення.

II рівень – середній (4–6 бали)

Здобувач вищої освіти демонструє окремі знання з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», затрудняється у встановленні взаємозв'язків між ними, у поясненні їх. Пояснюючи питання, не може це зробити при його переформулюванні. Показники якості знань (глибина, повнота, оперативність, системність) низькі. У процесі відповіді виявляє соціальні проблеми, що можуть виникати під час діяльності з соціального забезпечення незахищених верств населення, але аналізує їх однобічно, пропонує лише деякі відомі йому способи їх вирішення. Розглядає окремі елементи теоретичного і практичного аспекту даної проблеми, демонструє при цьому оволодіння деякими методами здійснення діяльності з соціального забезпечення.

III рівень – достатній (7–9 бали)

Здобувач вищої освіти демонструє наукові знання з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», а також знання з деяких інших дисциплін (педагогічних, психологічних, правових). Як правило, демонструє добрі знання окремих питань і затрудняється у встановленні взаємозв'язків

В. В. КОСТІНА

між ними. У процесі відповіді виявляє соціальні проблеми, що можуть виникати в процесі соціального забезпечення, аналізує їх, пропонує відомі йому способи їх вирішення. Розглядає не лише теоретичний аспект даної проблеми, але й практичний, демонструє оволодіння методами й формами здійснення соціального забезпечення.

IV рівень – високий (10–12 балів)

Здобувач вищої освіти демонструє наукові знання з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», а також знання з інших фахових дисциплін, встановлюючи взаємозв'язки між ними. У процесі відповіді виявляє соціальні проблеми, що виникають у процесі соціального забезпечення незахищених верств населення, аналізує їх з різних сторін, генерує нові ідеї, підходи, гіпотези щодо їх вирішення. Розглядаючи проблему, здійснює різнорівневий аналіз – на методологічному рівні, теоретичному, практичному. Розкриваючи практичний аспект даної проблеми, демонструє оволодіння методами здійснення соціальної роботи з соціального забезпечення незахищених верств населення в різних спеціалізованих закладах, пропонує свої способи вирішення проблеми. Розуміє ймовірнісний характер результатів соціальної роботи. Під час відповіді виявляє гуманний підхід до вирішення соціальних проблем отримувачів послуг, а також здійснює рефлексію щодо своєї можливої діяльності з соціального забезпечення щодо вирішення зазначеної соціальної проблеми.

5.1.2 Критерії оцінювання розв'язання здобувачам вищої освіти практичного завдання

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти відбувається у два етапи. Спочатку викладач встановлює, до якого з чотирьох рівнів належить діяльність здобувачів вищої освіти, потім у межах даного рівня визначає повноту діяльності здобувачів вищої освіти.

I рівень – незадовільний (1–3 бали)

Здобувач вищої освіти намагається вирішити типову проблему щодо соціального забезпечення, встановлює лише деякі з її елементів (об'єкт, суб'єкт, мета, засоби, результат). Аналізує проблему однобічно, як статичний об'єкт, не визначаючи протиріччя. Вирішує проблему він, як правило, на підставі свого власного досвіду, застосовуючи лише окремі елементи знань з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення» та інших фахових дисциплін. У процесі вирішення проблеми соціального

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

забезпечення незахищених верств населення помиляється в доборі нормативного забезпечення.

II рівень – середній (4–6 бали)

Здобувач вищої освіти вирішує типову проблему соціального забезпечення, встановлює її об'єкт і суб'єкт, визначає мету, пропонує засоби і прогнозує результат діяльності. Аналізує проблему однобічно, як статичний об'єкт, не визначаючи протиріччя. У процесі розв'язання проблеми він застосовує окремі знання з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення» та інших фахових дисциплін. У процесі вирішення проблеми під час добору в нормативного забезпечення висвітлює його неповно.

III рівень – достатній (7–9 бали)

Здобувач вищої освіти вирішує нову для себе проблему соціального забезпечення, виявляючи при цьому протиріччя на підставі аналізу дії декількох факторів, чітко формулює проблему, встановлює об'єкт і суб'єкт, визначає мету, на основі різнобічного аналізу нормативної бази пропонує засоби і вірно прогнозує результат. У процесі розв'язання він застосовує наукові знання з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», а також знання з інших фахових дисциплін. Аналізує проблему з різних сторін, із застосуванням декількох факторів. У процесі виконання завдання з прогнозує діяльність усіх суб'єктів і об'єктів, виражає гуманне ставлення до них.

IV рівень – високий (10–12 бали)

Здобувач вищої освіти вирішує нову для себе проблему соціального забезпечення у соціальній роботі, виявляючи при цьому протиріччя на підставі аналізу дії багатьох факторів, чітко формулює проблему, встановлює об'єкт і суб'єкт, обґрунтовано визначає мету діяльності, пропонує декілька можливих засобів і прогнозує результат. У процесі вирішення проблеми він застосовує наукові знання з курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення», а також знання з інших фахових дисциплін; генерує нові ідеї, підходи, гіпотези щодо вирішення проблеми соціального забезпечення. Аналізує проблему різнобічно, із застосуванням багатьох факторів. Розуміє імовірнісний характер результатів соціальної роботи. У процесі розв'язання проблеми вірно оцінює діяльність її суб'єктів і об'єктів, виражає гуманне ставлення до них, а також використовує вітчизняний та зарубіжний досвід соціального забезпечення незахищених верств населення для ефективного вирішення проблеми. Здійснює рефлексію щодо своєї можливої діяльності у цій ситуації.

В. В. КОСТІНА

5.1.3 Критерії оцінювання якості виконання ІНДЗ

Оцінювання ІНДЗ здобувачів вищої освіти відбувається за трьома напрямками:

1. За виконане теоретичне дослідження. Оцінюється зроблений аналіз джерел, вміння самостійно викладати матеріал, використання категорій соціального захисту та соціального забезпечення.

2. За пропозиційну частину. Оцінюється новизна, самостійність роботи автора, можливість практичного застосування розробленої програми соціального забезпечення.

3. За доповідь. Оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв, наведених у таб. 5.1.

5.2 Організація змісту та оформлення методичної папки

Методична папка є скарбничкою самостійного доробку здобувач вищої освіти з дисципліни. До змісту методичної папки входять як обов'язкові матеріали для здійснення відповідного виду діяльності, так і додаткові методичні нароби, аналіз яких дає можливість викладачеві об'єктивно визначити рівень опанування знаннями та вміннями, необхідними для виконання діяльності з соціального забезпечення незахищених верств населення.

До методичної папки мають бути оформлені усі індивідуальні та групові завдання.

До основних матеріалів відносяться усі завдання, а також словник термінів.

Допоміжними матеріалами є питання для обговорення.

Матеріали методичної папки оформлюють на аркушах формату А4 окремо для кожного семінарського заняття, визначаючи його тему, та збирають у вигляді папки.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Таблиця 5.1

Критерії оцінювання якості доповіді під час захисту ІНДЗ

Характеристики якості доповіді	Критерії якості доповіді			
Актуальність	1 рівень	2 рівень	3 рівень	4 рівень
Актуальність дослідження	Актуальність дослідження не обґрунтовано.	Актуальність дослідження обґрунтовано недостатньо, лише з однієї сторони.	Актуальність дослідження обґрунтовано з різних сторін.	Актуальність дослідження обґрунтовано різнобічно, з урахуванням сучасних тенденцій розвитку.
Практична значущість	Матеріал дослідження не можна використати у практичній діяльності.	Після доробки деякі матеріали дослідження можна використати у практичній діяльності.	Усі матеріали дослідження підготовлено до використання у практичній діяльності.	Подано методичні рекомендації із застосування наведених матеріалів
Особистий внесок автора дослідження	Автором наведено окремі з існуючих теоретичних досліджень та практичних робірок	Автором наведено велику кількість існуючих теоретичних досліджень та практичних робірок, а також зроблено спробу їх класифікації	Автором зроблено узагальнення теоретичних досліджень та практичних робірок з даної проблеми, здійснено їх ґрунтовний аналіз	Автором самостійно зроблено теоретичний аналіз даної проблеми, розроблено власні методичні матеріали
Обґрунтованість	Основні положення доповіді не обґрунтовано.	Положення доповіді обґрунтовано недостатньо.	Окремі положення доповіді обґрунтовано недостатньо	Всі положення доповіді обґрунтовано.
Культура доповіді	У доповіді відсутні основні її частини (постанова проблеми, шляхи її вирішення, висновки), мова доповідача неграмотна, наукові терміни і категорії не використовуються. Неправильно використано час, відведений для доповіді.	У доповіді недостатньо виділено основні її частини (постанова проблеми, шляхи її вирішення, висновки). Доповідач неправильно використовує наукові терміни і категорії. Нераціонально використано час, відведений для доповіді.	У доповіді поставлено проблему, визначено шляхи її вирішення. Окремі терміни і наукові категорії використано неправильно, але зроблено правильні висновки. мова доповідача в цілому грамотна	У доповіді поставлено проб-лему, визначено шляхи її вирішення, зроблено висновки. мова доповідача грамотна, правильно використано наукові терміни і категорії. Правильно використано час, відведений для доповіді.

Література до дисципліни
«Соціальне забезпечення незахищених верств населення»

Основна

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
3. Дутчак А. В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 5(45). С. 568–572.
4. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Звереві. Київ, Симферополь: Універсум, 2013. 536 с.
5. Клименко А. Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України: окремі аспекти. *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 2(12). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/119583/114133> (дата звернення 20.08.2019).
6. Костіна В. В. Особливості професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до профілактики дезадаптації учнів із сімей вимушених переселенців із зони АТО. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Сер.: Педагогічні науки*. 2017. № 7(312). С. 67–74.
7. Лукашевич А. П., Мигович І. І., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Київ: МАУП, 2001. 126 с.
8. Мельник Ю. Б. Соціально-педагогічні засади формування культури здоров'я в учнів початкової школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2010. 346 с.
9. Мельник Ю. Б. Соціально-психологічні аспекти стигматизації військовослужбовців як міждисциплінарна проблема. *Службово-бойова діяльність Національної гвардії України: сучасний стан, проблеми та перспективи*: зб. тез доп. наук.-практ. конф., 2 квіт. 2020 р. Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2020. С. 48–49.
10. Мельник Ю. Б., Стаднік А. В. Вплив негативних психологічних факторів на ефективність роботи військовослужбовців в екстремальних умовах. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3. No. 2. P. 40. doi:10.26697/ijes.2020.2.26
11. Мельник Ю., Пипенко І. Запровадження педагогічної логістики у вищій школі. *Науковий вісник Львівської академії. Сер. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 100–105.
12. Мережа центрів соціальних служб для молоді: Інформаційний довідник. Київ: ДЦССМ, 2003. 84 с.
13. Міщенко О. Сучасний стан соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні в умовах децентралізації: напрями

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

- подальшого розвитку. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5867> (дата звернення 21.08.2019).
14. Нагаєв В. М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Харків: Стильна типографія, 2018. 151 с.
 15. Нагаєв В. М. Технологічні засади формування творчої особистості в умовах управління навчально-творчою діяльністю студентів. *Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця*: монографія / за ред. Т. О. Дмитренко. Херсон: Вишемирський В. С., 2014. С. 248–333.
 16. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційні матеріали / автори упорядники: Безпалько О. В., Семигіна Т. В. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей». 2007. 24 с.
 17. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / за ред. І. В. Козубовської, І. І. Миговича. Ужгород: УЖМУ. 2001. 152 с.
 18. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. Київ: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_law_areas_publ_2028_ua_law.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
 19. Соціальна робота в Україні: навч. посібник / за заг. ред. І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с. URL: https://bahmat.at.ua/zvereva_socialna_robota.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
 20. Соціальна робота в Україні: теорія та практика: посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді. Ч. 3 / за заг. ред. А. Я. Ходорчук. Київ: ДЦССМ. 2002. 172 с.
 21. Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ: навч.-метод. посіб. / В. В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2008. 32 с.
 22. Соціально-педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / В. В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2010. 68 с.
 23. Технології соціально-педагогічної роботи: навч. посібник / за заг. ред. А. Й. Капської. Київ. 2000. 372 с.
 24. Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: метод. посіб. Київ: ДЦССМ; Державний інститут проблем сім'ї та молоді. 2003. 88 с.
 25. Ярошенко О. М. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 232 с.
 26. Melnyk Yu., Stadnik A. Mental health of a personality: diagnostics and prevention of mental disorders. *International Journal of Education and Science*. 2018. Vol. 1. No. 3-4. P. 50. doi:10.26697/ijes.2018.3-4.37

27. Закони України: Про військовий обов'язок і військову службу (зм. 23.06.2018); Про пенсійне забезпечення (зм. 25.07.2018); Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту (зм. 25.07.2018); Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (зм. 20.01.2018); Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням (зм. 01.04.2014); Про вищу освіту (зм. 13.03.2016); Про державну допомогу сім'ям з дітьми (зм. 20.01.2018); Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії (10.06.2018); Про соціальні послуги (17.01.2019.) URL: <https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення : 20.08.2019).
28. Кодекси: Сімейний кодекс України (СКУ) (зм. 28.08.2018); Кодекс цивільного захисту України (КЦЗУ) (зм. 01.01.2018); Кодекс законів про працю України (КЗпПУ) (зм. 25.07.2018); Цивільний кодекс України (ЦКУ) (зм. 02.08.2018); Житловий Кодекс Української РСР (ЖКУ) (зм. 25.07.2018) та ін. URL: <https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення: 20.08.2019).
29. Конституція України (зм. 30.09.2016) URL: https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8 (дата звернення: 20.08.2019).
30. Нормативно-правова база Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>. (дата звернення: 20.08.2019).
31. Нормативно-правова база Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/ddvs/normativno-baz>. (дата звернення: 20.08.2019).
32. Нормативно-правова база Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/antikorupcija-diyalnist/normativno-pravova-baza>. (дата звернення: 20.08.2019).
33. Нормативно-правова база Міністерства соціальної політики України: URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Proekti-normativnopravovih-aktiv.html>. (дата звернення: 20.08.2019).
34. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2019).
35. Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти. / Упоряд.: Главник О., Комарова Н. Київ.: Главник, 2006. 112 с.
36. Загальні засади соціально-педагогічної роботи з сім'єю : навч.-метод. посіб. / уклад. Л. В. Ричкова, В. В. Костіна. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2004. 32 с.
37. Ковчина І.М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи. Монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 373 с.
38. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Саміт-Книга, 2009. 277 с.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

39. Конончук А.І. Професійна підготовка соціальних працівників до партнерства з недержавними організаціями соціальної сфери. Наукові записки [НДУ ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 183–187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2016_1_35. (дата звернення: 10.08.2017).
40. Костіна В.В. Роль соціальних інституцій у профілактиці дезадаптації учнів. *Sciences of Europe*. VOL 3, No 12 (12) (2017). P. 36–45.
41. Міщик Л.І., Голованова Т.П., Білоусова З.Г. Сучасні технології в роботі з сім'єю із проблем насильства: досвід, перспективи. Запоріжжя: ЗДУ, 2003. 104 с.
42. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
43. Омельченко С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: монографія. Луганськ: Альма-матер, 2007. 352 с.
44. Оржеховська В. Сучасні проблеми дитячої бездоглядності в Україні та шляхи їх вирішення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 5–7.
45. Панченко С.П. Профілактика жорстокого поводження з дітьми: методичні рекомендації для соціальних педагогів та соціальних працівників. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 60 с.
46. Петрович Ж.В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: видавець О. Зень, 2010. 368 с.
47. Тесленко В.В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями в промисловому регіоні: монографія. Вид. 2-ге. Луганськ: Альма-матер, 2007. 368 с.
48. Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис....докт. пед. наук: 13.00.05. / Луганський національний ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2009. 46 с.
49. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>.

Титульний аркуш індивідуального навчально-дослідного завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ

Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки

Індивідуальне навчально-дослідне завдання
(НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЄКТ)

Тема: _____

Виконав: здобувач вищої освіти _____
групи
факультету _____

_____ (прізвище, ім'я та по батькові здобувач вищої освітиа)

Перевірив: _____
(науковий ступінь, вчене звання викладача)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові викладача)

Перелік основних термінів

Базовим державним соціальним стандартом є прожитковий мінімум, встановлений законом, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сферах доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я та освіти.

Базові соціальні послуги – соціальні послуги, надання яких отримувачам соціальних послуг відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» забезпечується Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами міських рад міст обласного значення, а також виконавчими органами сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад, створених згідно із законом та перспективним планом формування територій громад і визнаних Кабінетом Міністрів України спроможними в порядку, встановленому законом (далі – ради об'єднаних територіальних громад).

Безоплатна освіта – освіта, яка здобувається особою за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів згідно із законодавством.

Безробітними визнаються працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи. Безробітними визнаються також інваліди, які не досягли пенсійного віку, не працюють та зареєстровані як такі, що шукають роботу.

Ветерани війни – особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни належать: учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни.

Військовослужбовці – громадяни України, які проходять дійсну військову службу у складі Збройних сил України та інших військ відповідно до Закону України.

Вразливі групи населення – особи/сім'ї, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та/або внутрішніх чинників.

Геронтологія (від грец. γέροντος – стара людина і λόγος – слово, знання) – наука, що вивчає процес старіння людини та дієві методи

В. В. КОСТІНА

продовження оптимізованого довголіття та складається з геріатрії (вчення про хвороби, пов'язані з інволюційними змінами, а також особливості лікування та профілактики захворювань в літньому і старечому віці), герогієни (вивчає питання загальної та спеціальної гігієни людей старших вікових груп) і геронтопсихологія (вивчає психо-поведінкові особливості людей похилого та старого віку).

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям – щомісячна допомога, яка надається у грошовій формі в розмірі, що залежить від величини середньомісячного сукупного доходу сім'ї.

Державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму. До числа основних державних соціальних гарантій включаються: мінімальний розмір заробітної плати; мінімальний розмір пенсії за віком; неоподатковуваний мінімум доходів громадян; розміри державної соціальної допомоги; гарантії щодо: рівня життя населення, що постраждало внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС; стипендій учням професійно-технічних та студентам вищих державних навчальних закладів; індексації доходів населення з метою підтримання достатнього життєвого рівня громадян та купівельної спроможності їх грошових доходів в умовах зростання цін; надання гарантованих обсягів соціально-культурного, житлово-комунального, транспортного, побутового обслуговування та обслуговування у сфері освіти, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, торгівлі та громадського харчування; забезпечення пільгових умов задоволення потреб у товарах та послугах окремим категоріям громадян, які потребують соціальної підтримки.

Державні соціальні стандарти – встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.

Дитина-сірота – дитина, що не досягла повноліття і що росте без одного чи обох батьків (відповідно напів- або повна сирота).

Дієздатність – це здатність своїми діями набувати для себе цивільні права і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання. Дієздатність залежить від фізичного стану, віку особи, а також інших особистих якостей людини, що з'являються у неї в міру розумового, фізичного, соціального розвитку.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Діти, позбавлені батьківського піклування – це діти, які залишилися без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав, відібранням у батьків без позбавлення батьківських прав, визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними, оголошенням їх померлими, відбуванням покарання в місцях позбавлення волі та перебуванням їх під вартою на час слідства, розшуком їх органами внутрішніх справ, пов'язаним з ухиленням від сплати аліментів та відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, а також підкинуті діти, батьки яких невідомі, діти, від яких відмовилися батьки, та безпритульні діти.

Здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти.

Малозабезпечена особа – особа, середньомісячний сукупний дохід якої за останніх шість календарних місяців, що передують місяцю звернення за наданням соціальних послуг, не перевищує двох прожиткових мінімумів для відповідної категорії осіб; середньомісячний сукупний дохід особи обчислюється шляхом ділення середньомісячного сукупного доходу її сім'ї на кількість членів сім'ї, які включаються до її складу.

Малозабезпечена (сім'я або родина) – сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід нижчий від прожиткового мінімуму для сім'ї. Найчастіше малозабезпеченими стають: багатодітні сім'ї, батьки чи матері-одиначки тощо.

Надавачі соціальних послуг – юридичні та фізичні особи, фізичні особи – підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Недієздатність фізичної особи визнається судом, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними. Порядок визнання фізичної особи недієздатною встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.

Обмеження у дієздатності відбувається рішенням суду у зв'язку з існуванням однієї із таких обставин: психічним розладом особи, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними; зловживанням спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами тощо, що призводить до скрутного матеріального становища самої особи або її сім'ї, а також інших осіб, яких вона зобов'язана утримувати.

В. В. КОСТІНА

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Особа з особливими освітніми потребами – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Особою з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Отримувачі соціальних послуг – особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, яким надаються соціальні послуги.

Оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах – аналіз належності особи/сім'ї до вразливих груп населення, її складних життєвих обставин та визначення індивідуальних потреб особи/сім'ї, переліку та обсягу соціальних послуг, яких потребує особа/сім'я.

Пільги – це встановлений законодавством дозвіл на повне або часткове звільнення певних категорій осіб від виконання певних обов'язків, які встановлені для інших суб'єктів (категорії суб'єктів), або надання особі додаткових прав (додаткового змісту та обсягу права) у визначеній сфері, порівнюючи з правами (обсягом прав) інших осіб у такій сфері. За сферою суспільного життя пільги поділяють на трудові, податкові, транспортні, житлові, у сфері охорони здоров'я, освіти та ін.

Прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Складні життєві обставини – обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самостійно; чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини: похилий вік; часткова або повна втрата рухової активності, пам'яті; невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування; психічні та поведінкові розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин;

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

інвалідність; бездомність; безробіття; малозабезпеченість особи; поведінкові розлади у дітей через розлучення батьків; ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини; втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в місцях позбавлення волі; жорстоке поводження з дитиною; насильство за ознакою статі; домашнє насильство; потрапляння в ситуацію торгівлі людьми; шкода, завдана пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією.

Соціальне забезпечення – це система управління соціальними ризиками з метою компенсації шкоди, зниження або запобігання їх дії на процес розширеного відтворення населення шляхом перерозподілу національного доходу з метою забезпечення встановлених соціальних стандартів життя для кожної людини в умовах дії соціальних ризиків.

Соціальні норми і нормативи – показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами.

Соціальний захист – сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

Соціальний статус особи – це встановлена законодавством сукупність прав та обов'язків особи у соціальній сфері. Пільги за соціальним статусом надаються особі, яка зазнала особливих соціальних ризиків, наприклад зазнала каліцтва (інвалідності), була учасником бойових дій, була піддана репресіям з політичних мотивів і реабілітована, зазнала техногенного або екологічного лиха тощо.

Соціальні виплати – компенсації та соціальні пільги, які надають працівникам виплати на лікування, відпочинок, проїзд, працевлаштування (без соціальної допомоги у разі безробіття), страхові внески на добровільне медичне страхування, а також за договорами особистого, майнового та іншого страхування на користь працівника, компенсація плати за утримання дітей в дошкільних установах, вихідна допомога та сума на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, скорочення працівників та ін.

Соціальні гарантії – матеріальні і юридичні запоруки, які забезпечують реалізацію соціально-економічних і соціально-політичних прав членів суспільства. До основних соціальних гарантії належать: право на працю, право на відпочинок, право на житло, право на освіту й меддопомогу та ін.

В. В. КОСТІНА

Соціальні послуги – дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин їх подолання або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають; особи/сім'ї можуть надаватися одна або одночасно декілька соціальних послуг; Соціальні послуги поділяються на послуги, спрямовані на: 1) соціальну профілактику – запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи/сім'ї в такі обставини; 2) соціальну підтримку – сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин; 3) соціальне обслуговування – мінімізацію для особи/сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду.

Старість – період життя людини після втрати здатності організму до продовження роду та до смерті, що поділяють на періоди: похилий (літній) вік – 61–71 для чоловіків, 56–74 для жінок; старечий вік – 71–90 для чоловіків, 74–90 для жінок; вік довгожителства – понад 90 років, супердовгожитель (англ. supercentenarian) – особа, яка досягла 110-річного віку і більше. Зараз максимальної тривалості життя людини теоретично оцінена в 126 років.

Статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування – визначене відповідно до законодавства становище дитини, яке надає їй право на повне державне забезпечення і отримання передбачених законодавством пільг та яке підтверджується комплектом документів, що засвідчують обставини, через які дитина не має батьківського піклування (ЗУ № 2342-IV від 13.01.2005).

Учасники бойових дій – особи, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і у мирний час.

**Контрольні питання до заліку з дисципліни
«Соціальне забезпечення незахищених верств населення»**

1. Охарактеризуйте роль та завдання курсу «Соціальне забезпечення незахищених верств населення» у підготовці фахівця у сфері соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте основні міжнародні договори України щодо соціальних прав людини.
3. Охарактеризуйте міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав людини.
4. Охарактеризуйте міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу.
5. Охарактеризуйте соціальні права та соціальні гарантії, закріплені в Конституції України.
6. Охарактеризуйте конституційні гарантії основних прав людини.
7. Охарактеризуйте підстави виникнення права на соціальний захист, визначені в Конституції.
8. Охарактеризуйте зобов'язання держави щодо соціального захисту окремих категорій громадян України та способів їх реалізації.
9. Охарактеризуйте суб'єкти формування державної політики.
10. Охарактеризуйте основні етапи формування державної політики.
11. Охарактеризуйте основні напрями регулювання актів, що визначають державну політику та їх змістовне наповнення.
12. Охарактеризуйте законодавство у сфері соціального захисту та соціального забезпечення: історія становлення та розвитку системи та її модернізація.
13. Охарактеризуйте основні законодавчі акти, що регулюють питання у сфері соціального захисту та соціального забезпечення населення: соціальний захист осіб за ознакою соціальної незахищеності; соціальний захист осіб, які мають певні заслуги; соціальний захист осіб певних професій.
14. Охарактеризуйте пільги як форму соціального захисту населення. Категорії пільговиків та основні підстави для надання пільг.
15. Дайте характеристику системи соціальних виплат як форми соціального захисту населення. Соціальні і компенсаційні виплати за різними ознаками.

В. В. КОСТІНА

16. Дайте характеристику системи соціальних послуг як форми соціального захисту населення, розкрийте її особливості

17. Дайте характеристику основних видів соціальних послуг.

18. Охарактеризуйте основні причини неефективності фінансування соціального забезпечення в Україні.

19. Визначте поняття «втрата працездатності» та охарактеризуйте соціальне забезпечення осіб з частковою або повною втратою працездатності.

20. Визначте поняття «втрата годувальника» та охарактеризуйте соціальне забезпечення осіб, що втратили годувальника.

21. Визначте поняття «безробіття» та охарактеризуйте соціальне забезпечення осіб що є безробітними через незалежні від них обставини.

22. Визначте поняття «похилий вік» та охарактеризуйте соціальне забезпечення осіб похилого віку.

23. Визначте поняття «малозабезпеченість» та охарактеризуйте соціальне забезпечення малозабезпечених осіб.

24. Визначте поняття «діти-сироти та діти, що позбавлені батьківського піклування» та охарактеризуйте соціальне забезпечення дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування.

25. Визначте поняття «сім'ї з дітьми» та охарактеризуйте соціальне забезпечення сімей з дітьми.

26. Визначте поняття «військовослужбовці», «постраждали від військових конфліктів» та охарактеризуйте соціальне забезпечення військовослужбовців та постраждалих від військових конфліктів.

27. Визначте поняття «постраждали від катастроф чи стихійного лиха» та охарактеризуйте соціальне забезпечення постраждалих від катастроф чи стихійного лиха.

28. Визначте поняття «здобувачі освіти» та охарактеризуйте соціальне забезпечення здобувачів освіти різних рівнів.

29. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення в Україні та за кордоном.

30. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення осіб похилого віку та осіб, що втратили годувальника.

31. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення здобувачів освіти з ООП та працівників, що є особами з інвалідністю.

32. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення малозабезпечених сімей та сімей, що постраждали від стихійного лиха.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

33. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення військовослужбовців та військовозобов'язаних.

34. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення безробітних осіб та осіб з інвалідністю.

35. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення дітей-сиріт та осіб літнього віку, що втратили годувальника.

36. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення малозабезпечених осіб та осіб, що є безробітними.

37. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення осіб з частковою та повною втратою працездатності.

38. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення осіб похилого віку та малозабезпечених сімей.

39. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення дітей з ООП та дітей, що позбавлені батьківського піклування.

40. Дайте порівняльну характеристику соціального забезпечення ветеранів та учасників бойових дій та осіб, що постраждали від стихійного лиха.

**Орієнтовні теми для здійснення ІНДЗ з курсу
«Соціальне забезпечення незахищених верств населення»**

1. Складіть проєкт соціального забезпечення малозабезпеченої багатодітної сім'ї.
2. Складіть проєкт соціального забезпечення самотньої літньої хворої людини.
3. Складіть проєкт соціального забезпечення сім'ї, що втратила годувальника.
4. Складіть проєкт соціального забезпечення ветерана бойових дій.
5. Складіть проєкт соціального забезпечення сім'ї, що перебуває у СЖО в умовах у зв'язку з вимушеним переселенням.
6. Складіть проєкт соціального забезпечення дитини-сироти в умовах ДБСТ.
7. Складіть проєкт соціального забезпечення дитини, позбавленої батьківського піклування, що перебуває в умовах соціально-реабілітаційного центру.
8. Складіть проєкт соціального забезпечення дитини з сім'ї біженців.
9. Складіть проєкт соціального забезпечення особи літнього віку, що має родичів.
10. Складіть проєкт соціального забезпечення дитини з ООП, що є здобувачем загальної середньої освіти.

**Гарантії реалізації соціальних прав людини
(до семінарсько-практичних занять 1–2)**

Державою встановлено законодавчі гарантії стосовно таких основних соціальних прав (спираючись на існуючі Міжнародні договори):

- 1) право на соціальне забезпечення через незалежні від особи обставини;
- 2) право на достатній життєвий рівень;
- 3) право на користування послугами соціальних служб;
- 4) право інвалідів на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства;
- 5) право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист;
- 6) право осіб похилого віку на соціальний захист;
- 7) право на захист від бідності та соціального відчуження.

Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини:

- 1) право на соціальний захист (ст. 46);
- 2) право на житло (ст. 47);
- 3) право на достатній життєвий рівень для себе та своєї сім'ї (ст. 48);
- 4) право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49);
- 5) право дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на державне утримання (ст. 52);
- 6) право на освіту (ст. 53).

Нормативно-правова база соціального забезпечення незахищених верств населення в Україні

1. Державна типова програма реабілітації інваліда: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. № 1686. Офіційний вісник України. 2006. № 50. Ст. 3311.
2. Загальна декларація прав людини. Права людини. Міжнародні договори України. Декларації. Документи. Київ: Наук. думка, 1992. С. 18–24.
3. Інструкція про встановлення груп інвалідності: затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України 05.09.2011 р. № 561. Офіційний вісник України. 2011. № 91. Ст. 3319.
4. Інструкція про встановлення груп інвалідності: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2011 р. № 561. Офіційний вісник України. 2011. № 91. Ст. 3319.
5. Інструкція про застосування переліку професійних захворювань: наказ Міністерства охорони здоров'я України, Академія медичних наук України, Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2000 р. № 374/68/338. Офіційний вісник України. 2001. № 5. Ст. 199.
6. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001 р. № 455. Офіційний вісник України. 2001. № 49. Ст. 2216.
7. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Методика обчислення сукупного доходу сім'ї для всіх видів соціальної допомоги: наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства фінансів України, Державного комітету статистики України, Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України від 15.11.2001 р. № 486/202/524/455/3370. Офіційний вісник України. 2002. № 6. Ст. 272.
9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 р. Ратифікований УРСР 19.10.1973 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
10. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 23. Ст. 121

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

11. Перелік професійних захворювань: постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 р. № 1662. Офіційний вісник України. 2000. № 45. Ст. 1940.

12. Питання медико-соціальної експертизи: постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317. Офіційний вісник України. 2009. № 95. Ст. 3265.

13. Положення про експертизу тимчасової непрацездатності: наказ Міністерства охорони здоров'я від 09.04.2008 р. № 189. Офіційний вісник України. 2008. № 51. Ст.1716.

14. Положення про індивідуальну програму реабілітації інваліда: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. № 757. Офіційний вісник України. 2007. № 39. Ст. 1547.

15. Положення про медико-соціальну експертизу: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317. Офіційний вісник України. 2009. № 95. Ст. 3265.

16. Про затвердження Порядку та Критеріїв встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1387-12>.

17. Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 р. № 321. Офіційний вісник України. 2012. № 31. Ст. 1146.

18. Порядок надання державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства фінансів України від 30.04.2002 р. № 226/293/169. Офіційний вісник України. 2002. № 24. Т. 2. Ст. 1191.

19. Порядок надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності: наказ Міністерства соціальної політики України від 15.06.2015 р. № 613. Офіційний вісник України. 2015. № 58. Ст. 1901.

20. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загально- обов'язковим державним соціальним страхуванням: постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 р. № 1266. Офіційний вісник України. 2001. № 40. Ст. 1802.

21. Порядок отримання застрахованими особами і членами їх сімей санаторно-курортного лікування, що сплачується за рахунок коштів Фонду

В. В. КОСТИНА

соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: постанова правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності від 25.11.2009 р. № 12. Офіційний вісник України. 2009. № 30. Ст. 1023.

22. Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1751. Офіційний вісник України. 2001. № 52. Ст. 2365.

23. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1232. Офіційний вісник України. 2011. № 94. Ст. 3426.

24. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-%D0%BF>.

25. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 5. Ст. 21.

26. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.11.2000 р. № 2109-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. № 1. Ст.2.

27. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 р. № 1768-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 35. Ст. 290.

28. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-ІV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 33–34. Ст. 404.

29. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-ІV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 49–51. Ст. 376.

30. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 22. Ст. 171.

31. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 46–47. Ст. 403.

32. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 24. С. 1284. С. 243

33. Про затвердження Положення про забезпечення технічними засобами реабілітації потерпілих унаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: постанова правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

захворювань від 25.03.2008 р. № 23. Офіційний вісник України. 2008. № 45. Ст. 1502.

34. Про затвердження Порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів роботодавця: постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2015 р. № 440. Офіційний вісник України. 2015. № 54. Ст. 1746.

35. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 2–3. Ст. 11.

36. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 47. Ст. 372.

37. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням: постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 р. № 1266. Офіційний вісник України. 2001. № 40. С. 22. Ст. 1802.

38. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 21. Ст. 252.

39. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XI, у ред. Закону України від 21.11.2002 р. № 229-IV. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668.

40. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 3. Ст. 10.

41. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 р. № 1767-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 35. Ст. 289.

42. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 2. Ст. 36.

43. Про соціальні послуги: Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 18, ст.73).

44. Про сприяння зайнятості та захист від безробіття: Конвенція № 168, ухвалена Генеральною конференцією МОП 21.06.1988 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/993_182

45. Програма сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 р.: постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2012 р. № 1008. Офіційний вісник України. 2012. № 83. Ст. 3363.

Завдання для кейсів

1. У жінки помер чоловік, який працював на заводі. У неї залишилося двоє дітей: син 12 років і донька 22 років, яка є студенткою денної форми навчання. На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

2. Працівник, отримавши травму на підприємстві, був направлений на проходження медико-соціальної експертизи, після якої йому було встановлено 2 групу інвалідності та видана відповідна довідка. Що необхідно для призначення пенсії за інвалідністю та на яке ще соціальне забезпечення він може розраховувати?

3. Шестирічний син вчительки молодших класів отримав важку травму і був визнаний дитиною-інвалідом. Згідно з медичним висновком дитина потребувала постійного стороннього догляду. Жінка звільнилася з роботи та стала доглядати за дитиною. На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

4. Поодиноким жінкам (дата народження – 28 жовт. 1960 р.) цікавиться, коли в неї виникне право на пенсію за віком. Надайте обґрунтовану відповідь. Чи включатимуться до страхового стажу періоди: а) відпустки по вагітності та пологах; б) відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку? На яке соціальне забезпечення вона може розраховувати?

5. Унаслідок поранення, одержаного під час участі в АТО в Україні, чоловік став інвалідом 2 групи. Які умови призначення йому пенсії по інвалідності? В якому розмірі та на який строк призначатиметься пенсія у такому випадку? Чи виникатиме в нього обов'язок повторного огляду в органах медико-соціальної експертизи?

6. Після смерті чоловіка його дружина цікавиться, чи є право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника у: а) неї; б) дітей подружжя, вік яких становить 15, 19 і 23 роки; в) 60-літньої матері померлого, яка отримує пенсію за віком у мінімальному розмірі. Дайте обґрунтовану відповідь з посиланнями на норми законодавства. В якому розмірі буде призначено пенсію? На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

7. Працівника було звільнено з останнього місця роботи за угодою сторін. Не маючи можливості влаштуватися на іншу роботу, він прийняв рішення стати на облік до обласного центру зайнятості як безробітний. Під час прийому документів спеціаліст центру сказав, що допомога по безробіттю йому буде виплачуватися, починаючи з 91-го дня. В яких випадках допомога по безробіттю виплачується, починаючи з 91-го дня? Проаналізуйте положення ст. 1 (п. 9 ч. 1), 23 (ч. 4), 31 (п. 1 ч. 5) Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”, ознайомтесь із

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

рішенням Конституційного Суду України від 28.04.2009 р. № 9-рп/2009 (справа про допомогу по безробіттю звільненим за угодою сторін) та окремою думкою судді Конституційного Суду України В. І. Шишкіна та оцініть правомірність висновку фахівця. На яке соціальне забезпечення може розраховувати колишній працівник?

8. Безробітний чоловік цікавиться, чи буде він отримувати допомогу по безробіттю у випадку проходження професійного навчання за направленням центру зайнятості. Що таке професійне навчання та професійне навчання зареєстрованих безробітних? Як вони між собою співвідносяться? На яке соціальне забезпечення може розраховувати чоловік?

9. Жінка перебуває у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. У зв'язку із другою вагітністю роботодавцеві була подана заява про надання відпустки по вагітності та пологах. За який період обчислюватиметься середня заробітна плата при оплаті відпустки по вагітності та пологах? Чи припиниться виплата допомоги по догляду за дитиною у випадку надання другої відпустки по вагітності та пологах? На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

10. Чоловіка було звільнено з роботи, а через п'ять днів він захворів. Чи матиме він право на допомогу з тимчасової непрацездатності після одужання? В яких випадках допомога з тимчасової втрати працездатності не надається? На яке соціальне забезпечення може розраховувати безробітний?

11. За годину до закінчення останнього робочого дня тижня під час виконання трудових обов'язків чоловік отримав травму, яка спричинила його інвалідність. На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина чоловіка, що складається з дружини, яка перебуває у декретній відпустці по догляду за дитиною та двох дітей 2 та 1 року?

12. Син літньої жінки під час виконання службових обов'язків був уражений електричним струмом, внаслідок чого помер. Цей нещасний випадок відповідним актом визнаний таким, що пов'язаний із виробництвом. На яке соціальне забезпечення може розраховувати мати померлого?

13. Жінка усиновила дитину з пологового будинку. На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

14. Сукупний дохід сім'ї у складі батька, матері, трьох дітей (4, 7 і 10 років) складає 3300 грн. Одна дитина є інвалідом з дитинства. Чи є ця сім'я малозабезпеченою? На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

15. Громадянин звернувся до управління праці та соціального захисту населення з проханням надати йому державну соціальну допомогу як особі, яка не має права на пенсію. Йому відмовили у призначенні такої допомоги з підстав

В. В. КОСТІНА

недосягнення встановленого законодавством віку. Назвіть підстави виникнення права на державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію. В яких випадках така допомога не надається? На яке соціальне забезпечення може розраховувати громадянин, що не має права на пенсію?

16. Одинокий пенсіонер, якому виповнилося 86 років, звернувся до районного управління праці та соціального захисту населення з питанням про обслуговування його на дому. Під час подання заяви з'ясувалося, що у нього є син, який мешкає в іншому місті, але він не може здійснювати догляд за батьком. Чи має право пенсіонер на отримання соціальних послуг на дому? Які види соціальних послуг йому можуть бути надані?

17. Літнє подружжя (віком 80 і 83 роки) звернулося із заявою до районного відділу праці та соціального захисту про прийняття їх до стаціонарного відділення територіального центру соціального обслуговування на постійне проживання. У заяві вони вказали, що є непрацездатними, але в них є син, який їх не утримує і не допомагає. Який порядок прийняття громадян на обслуговування до стаціонарних відділень територіальних центрів соціального обслуговування? Які для цього необхідні документи? На яке соціальне забезпечення може розраховувати родина?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
- Дутчак А. В. Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 5(45). С. 568–572.
- Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Звереві. Київ, Симферополь: Універсум, 2013. 536 с.
- Клименко А. Л. Соціальний захист і соціальне забезпечення в умовах євроінтеграції України: окремі аспекти. *Теорія і практика правознавства*. 2017. Вип. 2(12). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/119583/114133> (дата звернення 20.08.2019).
- Костіна В. В. Особливості професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до профілактики дезадаптації учнів із сімей вимушених переселенців із зони АТО. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Сер.: Педагогічні науки*. 2017. № 7(312). С. 67–74.
- Лукашевич А. П., Мигович І. І., Пінчук І. М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. Київ: МАУП. 2001. 126 с.
- Мельник Ю. Б. Соціально-педагогічні засади формування культури здоров'я в учнів початкової школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2010. 346 с.
- Мельник Ю. Б. Соціально-психологічні аспекти стигматизації військовослужбовців як міждисциплінарна проблема. *Службово-бойова діяльність Національної гвардії України: сучасний стан, проблеми та перспективи*: зб. тез доп. наук.-практ. конф., 2 квіт. 2020 р. Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2020. С. 48–49.
- Мельник Ю. Б., Стаднік А. В. Вплив негативних психологічних факторів на ефективність роботи військовослужбовців в екстремальних умовах. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3. No. 2. P. 40. doi:10.26697/ijes.2020.2.26
- Мельник Ю., Пипенко І. Запровадження педагогічної логістики у вищій школі. *Науковий вісник Льотної академії. Сер. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 100–105.
- Мережа центрів соціальних служб для молоді: Інформаційний довідник. Київ : ДЦССМ. 2003. 84 с.

В. В. КОСТИНА

- Міщенко О. Сучасний стан соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні в умовах децентралізації: напрями подальшого розвитку. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5867> (дата звернення 21.08.2019).
- Нагаєв В. М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Харків: Стильна типографія, 2018. 151 с.
- Нагаєв В. М. Технологічні засади формування творчої особистості в умовах управління навчально-творчою діяльністю студентів. *Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця*: монографія / за ред. Т. О. Дмитренко. Херсон: Вишемирський В. С., 2014. С. 248–333.
- Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційні матеріали / автори упорядники: Безпалько О. В., Семигіна Т. В. Київ: Український фонд «Благополуччя дітей». 2007. 24 с.
- Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / за ред. І. В. Козубовської, І. І. Миговича. Ужгород: УЖМУ. 2001. 152 с.
- Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. Київ: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_law_areas_publ_2028_ua_law.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
- Соціальна робота в Україні: навч. посібник / за заг. ред. І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с. URL: https://bahmat.at.ua/zvereva_socialna_robota.pdf (дата звернення: 20.08.2019).
- Соціальна робота в Україні: теорія та практика: посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді. Ч. 3 / за заг. ред. А. Я. Ходорчук. Київ : ДЦССМ. 2002. 172 с.
- Соціально-педагогічна практика в ЗНЗ: навч.-метод. посіб. / В. В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2008. 32 с.
- Соціально-педагогічна практика: навч.-метод. посіб. / В. В. Костіна та ін. Харків: ХНПУ, 2010. 68 с.
- Технології соціально-педагогічної роботи: навч. посібник / за заг. ред. А. Й. Капської. Київ. 2000. 372 с.
- Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді: метод. посіб. Київ: ДЦССМ; Державний інститут проблем сім'ї та молоді. 2003. 88 с.
- Ярошенко О. М. Право соціального забезпечення: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 232 с.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Melnyk Yu., Stadnik A. Mental health of a personality: diagnostics and prevention of mental disorders. *International Journal of Education and Science*. 2018. Vol. 1. No. 3-4. P. 50. doi:10.26697/ijes.2018.3-4.37

Допоміжна

Закони України: Про військовий обов'язок і військову службу (зм. 23.06.2018); Про пенсійне забезпечення (зм. 25.07.2018); Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту (зм. 25.07.2018); Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (зм. 20.01.2018); Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням (зм. 01.04.2014); Про вищу освіту (зм. 13.03.2016); Про державну допомогу сім'ям з дітьми (зм. 20.01.2018); Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії (10.06.2018); Про соціальні послуги (17.01.2019.) URL: <https://urist-ua.net> (дата звернення : 20.08.2019).

Кодекси: Сімейний кодекс України (СКУ) (зм. 28.08.2018); Кодекс цивільного захисту України (КЦЗУ) (зм. 01.01.2018); Кодекс законів про працю України (КЗпПУ) (зм. 25.07.2018); Цивільний кодекс України (ЦКУ) (зм. 02.08.2018); Житловий Кодекс Української РСР (ЖКУ) (зм. 25.07.2018) та ін. URL: <https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення: 20.08.2019).

Конституція України (зм. 30.09.2016) URL: <https://urist-ua.net/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/> (дата звернення: 20.08.2019).

Нормативно-правова база Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza>. (дата звернення: 20.08.2019).

Нормативно-правова база Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/ddvs/normativno-baz>. (дата звернення: 20.08.2019).

Нормативно-правова база Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/antikorupcijna-diyalnist/normativno-pravova-baza>. (дата звернення: 20.08.2019).

Нормативно-правова база Міністерства соціальної політики України: URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Proekti-normativnopravovih-aktiv.html>. (дата звернення: 20.08.2019).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2019).

Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти. / Упоряд.: Главник О., Комарова Н. Київ.: Главник, 2006. 112 с.

В. В. КОСТИНА

- Загальні засади соціально-педагогічної роботи з сім'єю : навч.-метод. посіб. / уклад. Л. В. Ричкова, В. В. Костіна. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2004. 32 с.
- Ковчина І.М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи. Монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 373 с.
- Колупасва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Саміт-Книга, 2009. 277 с.
- Конончук А.І. Професійна підготовка соціальних працівників до партнерства з недержавними організаціями соціальної сфери. Наукові записки. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 183–187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzsp_2016_1_35. (дата звернення: 10.08.2017).
- Костіна В.В. Роль соціальних інституцій у профілактиці дезадаптації учнів. Sciences of Europe. VOL 3, No 12 (12) (2017). P. 36–45.
- Міщик Л.І., Голованова Т.П., Білоусова З.Г. Сучасні технології в роботі з сім'єю із проблем насильства: досвід, перспективи. Запоріжжя: ЗДУ, 2003. 104 с.
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
- Омельченко С.О. Взаємодія соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя дітей та підлітків: монографія. Луганськ: Альма-матер, 2007. 352 с.
- Оржеховська В. Сучасні проблеми дитячої бездоглядності в Україні та шляхи їх вирішення. Пост методика (Превентивне виховання). 2009. № 2. С. 5–7.
- Панченко С.П. Профілактика жорстокого поводження з дітьми: методичні рекомендації для соціальних педагогів та соціальних працівників. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 60 с.
- Петрочко Ж.В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: видавець О. Зень, 2010. 368 с.
- Пипенко І.С. Обґрунтування структури потенціалу підприємства. Економіка транспортного комплексу. 2012. Вип. 20. С. 28–36.
- Тесленко В.В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями в промисловому регіоні: монографія. Вид. 2-ге. Луганськ: Альма-матер, 2007. 368 с.
- Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис....докт. пед. наук: 13.00.05. / Луганський національний ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2009. 46 с.
- Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>.

Навчальне видання

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ**

Навчально-методичний посібник

DOI 10.26697/SRI.KRPOCH/Kostina.V.V.2.2020

Автор – укладач

КОСТИНА Валентина Вікторівна

Художній та технічний редактор В. В. Костіна

Комп'ютерне верстання Я. Ю. Свячена

Видано за рахунок автора

Формат 60x84/16

Гарн. "Times". Папір офс. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 5,1. Зам. № 2-5

Тираж 300 пр.

Науково-дослідний інститут ХОГОКЗ

<https://institute.culturehealth.org>

Харківська обласна громадська організація "Культура Здоров'я"

Україна, 61105, м. Харків, пров. Забайкальський, 6/6.

Emails: CultureHealth@ukr.net; KOSOCH@gmail.com;

<https://www.culturehealth.org>; Т/Ф: +38 057 775 75 23.

Свідоцтво про державну реєстрацію видавництва

ДК № 4387 від 10.08.2012